

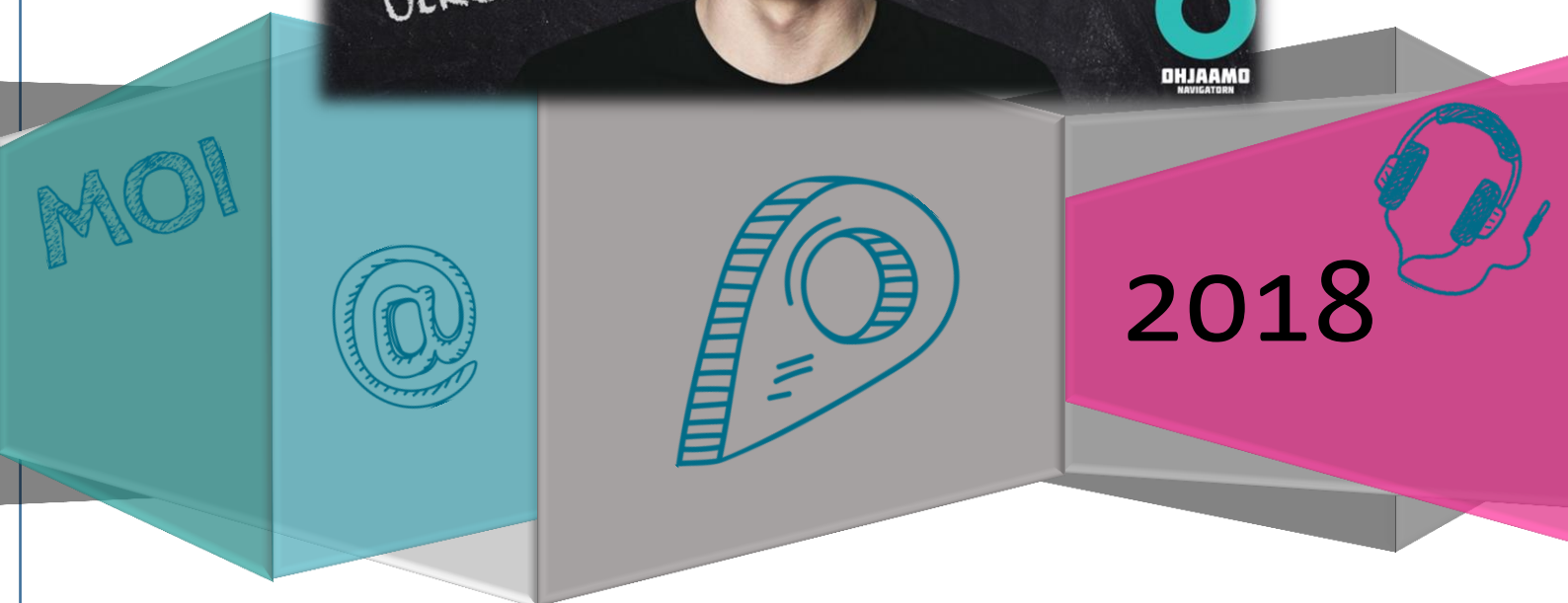
Etelä-Karjalan ohjaamo

Hankkeen loppuraportti

Lappeenrannan kaupunki

Imatran kaupunki

Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystoimi (Eksote)

***"Tää timantti on
hiottu!"***

- Ohjaamon asiakas

©Etelä-Karjalan ohjaamon hanketiimi:

Sirpa Räikkönen, projektipäällikkö (Lappeenranta)

Jenna Ahlberg, ohjaamokoordinaattori (Lappeenranta)

Taina Leskinen, ohjaamokoordinaattori (Imatra)

Timo Suhola, kehittäjäkoordinaattori (Eksote)

Lappeenranta 2018

Sisällys

Esipuhe	2
1. Johdanto.....	5
2. Tavoitteet ja toiminta.....	8
2.1. Kronologinen kuvaus hankeprosessin etenemisestä	11
2.2. Resurssit	18
2.3. Organisoituminen ja hankeohjaus.....	19
3. Toteuma ja tulokset.....	23
3.1. Asiakasmäärät ja teemat.....	23
3.2. Nuorten arviot Ohjaamo-toiminnasta.....	26
3.3. Muita löydöksiä ja havaintoja	28
3.4. Tulosten jalkauttaminen.....	29
4. Osallisten näkökulmia	31
4.1. Nuoret	31
4.2. Ohjaamossa toimijat.....	32
4.3. Taustaorganisaatioiden hallinto	45
4.4. Rahoittaja	54
5. Pohdinta ja arviointi	58
6. Lopuksi.....	64

Etelä-Karjalan ohjaamo -hanketta synnytettiin hakemusmuodossa kesästä 2014 tiivistyvällä tahdilla. Yhteisissä palaverieissa alkoi viritä ideaa nuorille suunnatun matalan kynnyksen palvelupisteestä, jollainen pienimuotoisesti olikin olemassa Lappeenrannan nuorisotoimen ylläpitämänä. Silloin palvelupiste tunsikin nimen nuorten tiedotuspiste Verkko. Myös Imatralla nuorisotoimi oli aloittanut oman nuorten tiedotuspistetoiminnan.

Valtiovarainministeriön kuntakokeilukin antoi kuulua itsestään ja pian olimmekin tiiviisti kokoamassa ajatuksia Etelä-Karjalan alueelle suunnitellusta ohjaamotoiminnasta. Hankkeesta muodostui kolmen toteuttajan yhteishanke, Lappeenrannan kaupunki toimi päätoteuttajana, Imatran kaupunki ja Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiiri (Eksote) toimivat osatoteuttajina.

Etelä-Karjalan ohjaamo -hankkeen tavoitteena oli perustaa Ohjaamo-pisteet Lappeenrantaan ja Imatralla. Lappeenrannan toimipisteen palvelualueena oli läntisen Saimaan kuntien alue (Lemi, Luumäki, Savitaipale ja Taipalsaari). Imatran palvelualueena olivat pohjoisen Saimaan kunnat (Parikkala, Rautjärvi ja Ruokolahti). Etelä-Karjalan alue on pitkä nauhamainen rimpsu kuntia Saimaan syleilyssä. Kuntarahoitus järjestyi jokaisen toteuttajan omarahoituksella sekä Lappeenranta - Imatra kaupunkiseudun kuntayhteistyön tukemana.

Hankkeella oli kolme ydintehtävää:

- tukea nuorten työllistymistä
- tukea nuorten kouluttautumista
- tukea nuorten arjen hallintaa

Näitä kaikkia toimia tehtiin yhdessä useiden eri toimijatahojen kanssa sinnikkäästi kokeillen yhdessä havaittuja hyviä toimintamuotoja. Uuden toimintakulttuurin ja uusien toimintamuotojen pilotointi vaatii sitoutunutta ja pitkäjänteistä henkilöstöä.

Hankkeen kohderyhmänä olivat kaikki alle 30-vuotiaat nuoret, sekä heidän kanssaan toimivat ammattilaiset. E-K ohjaamon kolmivuotista hankekautta kuvastaa kahden toimipisteen toiminnan kehittäminen monialaiseksi palvelupisteeksi jossa nuori saa avun ajanvarauksetta nopeasti. Alueen ammattilaisille Ohjaamot ovat näyttäytyneet yhteistyötahona johon on voinut ohjata asiakkaita ja joka on tarjonnut lukuisia koulutuksia nuorten kanssa työskentelyyn.

Etelä-Karjalan ohjaamon kiistattomana vahvuutena voidaan todeta tiivis yhteistyö jo vuosikymmenten ajan. Nuorisotyön saralla alueen kunnat ovat tehneet isoja ja pienempiä hankkeita jo vuosikymmenet. Nuoret eivät vilkuile kuntarajoja eikä meidän ammattilaistenkaan tule niitä liioin tuijotella. Eksote on toiminut koko Etelä-Karjalan alueella vuodesta 2010 alkaen. Imatra liittyi viimeisenä kuntana Eksoteen ohjaamohankkeen aikana vuonna 2016. Eksoten kaikki toimipisteet ovat kaikkien eteläkarjalaisten käytössä riippumatta kotikunnasta. Sama toimintamalli on myös ohjaamoiden kahdessa toimipisteessä.

Nuoret arvostavat Ohjaamo -toimintamuotoa. Hankkeen ajan nuorilta on kyselty asiakaspalautteita ohjauksen tasosta ja vastanneiden palaute toiminnan tasosta on ollut kouluarvosanalla vertaillen kiitettävällä tasolla (8,8 - 9,2). Nuoret arvostavat ohjaamon kiireettömyyttä ja ajanvarauksettomuutta. *"Tää timantti on hiottu"*, toteaa lappeenrantalainen nuori palautekommenteissa. Toisaalta aina jää myös jotain parannettavaa. Erään nuoren ehdotus kuuluu seuraavasti: *"Kehittelisin erilaisia harrastuksia, tapahtumia ja +18 illan kaltaista toimintaa"*

Ohjaamo on lisännyt eri toimijatahojen yhteistyötä entisestään. Vaikka paljon tehtiin jo aikaisemmin, on Ohjaamo antanut luvan tehdä yhteistyötä vielä tiiviimmin ja enemmän. Toimintaa on tehty tavoitteellisemmin ja yhteistyölle on saatu kasvot. Ohjaamossa työskentelevien ammattilaisten keskinäinen osaaminen ja sen siirtyminen asiakkaan hyödyksi on lisännyt kaikkien osapuolien luottamusta ja tietämystä toistemme ammattitaidosta.

Ohjaamossa kiteytyy loistavasti seuratoiminnasta alkunsa saanut Fair Play- ajatus:

- tekemisen meininki
- toistemme huomiointi
- kannustaminen
- tavoitteellisuus ja suunnitelmallisuus
- luotettavuus

Hankkeen tavoitteena oli perustaa maakuntaan kaksi ohjaamo toimipistettä ja juurruttaa ne pysyväksi toiminnaksi. Nyt hankekauden päättyessä voimme ilolla todeta, että toiminta on juurtunut jäädäkseen. Ohjaamot Monari (Lappeenrannassa) ja Imatra (Imatralla) tulevat kuntien ja yhteistyökumppaneiden yhteistyöllä jäämään pysyväksi toimintamuodoksi jatkossakin.

Jokaisella on oma polku – toisilla vaan on mutkia matkassa enemmän kun toisilla. Ohjaamo auttaa niin pienissä kun suuremmissakin mutkissa.

Sirpa Räikkönen, Etelä-Karjalan ohjaamo -hanke, projektipäällikkö

1. Johdanto

Ohjaamo on matalan kynnyksen palvelupiste, jonka tehtävänä on jakaa tietoa ja antaa neuvontaa sekä tarjota ohjausta ja tukea nuorille. Ohjaamo toimii nuoren linkkinä eri peruspalveluista vastaavien hallinnonalojen ammattilaisten sekä muun laajan yhteistyöverkon suuntaan.

Ohjaamo-toiminnan juuret juontavat vuoden 2013 alusta voimaan tulleeseen Nuorisotakuuseen, jonka tavoitteena on varmistaa se, että nuoret löytävät polun koulutukseen sekä työhön, jota kautta heille tarjoutuu mahdollisuus saavuttaa yhteiskuntaosallisuus. Nuorisotakuun ¹ pyrkimysten mukaan nuorille tulee tarjota koulutus-, harjoittelu-, työpaja-, kuntoutus- tai työpaikka alle 25-vuotiaille ja alle 30-vuotiaille vastavalmistuneille kolmen kuukauden kuluessa työttömyyden alkamisesta ².

Ohjaamon toimintamalli on avoin ja sen tavoitteena on kannustaa sekä aktivoida nuoria siihen, että he rohkenisivat ottamaan yhteyttä tilanteensa selvittämiseksi. Pyrkimyksenä on myös, että nuoren tilanteen purkaminen voidaan toteuttaa ilman lähettäviä yhteistyötahoja.

Kouluttautumisen edistäminen sekä kiinnittyminen työelämään ovat nuorelle tärkeitä siirtymähetkiä. Ohjaamon tuki korostuu juuri näissä elämänsä nivelvaiheissa elävien henkilöiden kohdalla. Kyseisissä elämänkaaren tilanteissa keskiössä ovat kunkin nuoren yksilöllisten ja ainutkertaisen elämäntilanteen huomioiminen.

Ohjaamon ydintoiminta muodostuu henkilökohtaisesta neuvonnasta ja ohjauksesta, elämänhallinnan tuesta, urasuunnittelusta, sosiaalisten taitojen ja valmiuksien kehittämisestä sekä kouluttautumisen ja työllistymisen tukemisesta. Ohjaamo-

¹ Felt, T. (2015). Ohjaamot Nuorisotakuun toteuttajina. Nuorisotakuu (2017). nuorisotakuu.fi

² Työ- ja elinkeinoministeriö (2013). TE-palvelut <http://www.te-palvelut.fi/te/fi/tyonhakijalle/nuoret/nuorisotakuu/index.html>

ammattilaisten tuen turvin pyritään lisäämään nuoren yhteiskunnallisen osallisuuden tunnetta sekä omatoimisuutta ja itseohjautuvuutta. (mm. Felt, 2015)

Käsillä olevassa raportissa kuvataan sitä, kuinka Etelä-Karjalan ohjaamo on useiden muiden Suomessa käynnistettyjen Ohjaamojen tavoin pyrkinyt vastaamaan niihin yhteiskunnallisiin haasteisiin, joita maamme nuoret kohtaavat 2010-luvulla. Maakunnassamme käynnistettiin kaksi fyysistä Ohjaamo-pistettä: yksi tila Lappeenrantaan, toinen Imatralle. Näistä kaupungeista käsin on pyritty edesauttamaan sekä Etelä-Karjalan pohjoisen (Parikala, Rautjärvi, Ruokolahti) että läntisen (Lemi, Luumäki, Savitaipale, Taipalsaari) seutukunnan nuorten asemaa. Lappeenrannan ja Imatran lisäksi aikavälillä 3/2015 – 2/2018 toteutetussa hankkeessa oli osallisena myös Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä (Eksote).

Käsillä oleva raportti tarttuu aiheeseen kuvaamalla ensin hankkeen lähtökohtaisia tavoitteita ja niiden toteuttamiseen liittyviä toimia sekä rakenteita (luku 2). Kyseisessä luvussa tarkastellaan Etelä-Karjalan ohjaamo –hankkeen toteuttamisprosessin yksityiskohtia, organisoitumista sekä hankkeen käytössä olleita resursseja ja niiden jakautumista.

Seuraavassa luvussa (luku 3) paneudutaan hankkeen aikaansaannoksiin. Toteumia ja tuloksia avataan kuvaamalla Lappeenrannan ja Imatran kaupunkien Ohjaamo-pisteiden käytännön toimintaa ja asiakasvirtoja ja niiden jakautumista. Lisäksi luvussa kolme tarkastellaan hankkeessa toteutettujen havaintojen ja kokeilujen jalkautumista myös seutukunnallisesta perspektiivistä. Samassa luvussa kuvataan hanketta viestinnällisestä näkökulmasta; kuinka asioista on kerrottu kohde- ja sidosryhmille sekä kumppaneille ja päätöksentekijöille. Luku kolme kulminoituu arvioimaan hankkeen onnistumista eri analyysitasoilta.

Luvussa neljä ääneen pääsevät ne keskeiset tahot, jotka ovat olleet jollakin tavoin kytköksissä Etelä-Karjalan ohjaamo –hankkeeseen. Tässä luvussa omia arvioitaan ja kokemuksiaan nostavat esiin niin varsinainen kohderyhmä eli nuoret, kuin myös toteuttajaorganisaatioiden edustajat, rahoittaja, palvelutuotantoon osallistuneet

organisaatiot ja hallinnonalat. Kukin näistä tahoista kuvaa Ohjaamon merkitystä, vaikuttavuutta tai muita siihen liittyviä ajatuksia ja tunteuksia omin sanoin.

Luku viisi muodostuu yhteenvetotyyppisestä arvioinnista, jossa summataan yhteen hankekokemuksen löydökset; mitkä ovat onnistumiset, mitä olisi kenties voitu tehdä toisin, miten jatkossa kannattaisi edetä?

Raportin päättävässä luvussa kuusi purkavat Etelä-Karjalan ohjaamo -hankkeeseen palkatut henkilöt omia kokemuksiaan, tuntojaan ja ajatuksiaan hankeajalta.

Ohjaamo on rakennettu nuoria varten. Myös käsillä olevassa hankeraportissa nuorten äänen tulee kulkea mukana alusta loppuun. Tämän vuoksi dokumentin sivuille on tuotu ohjaamoarjen aherruksessa syttyneitä nuorten pohdintoja puhekuplien muodossa.

Tässä raportissa Ohjaamo-toiminta nähdään erilliskäsitteenä. Sen vuoksi sitä kuvataan erisnimen tavoin isoa etukirjainta käyttämällä. Poikkeuksen tähän tekevät hankkeen aloitusvaiheeseen tai maakunnalliseen toimintaan liittyvät viittaukset, mikä johtuu siitä, että hankeasiakirjoissa virallinen nimi on ”Etelä-Karjalan ohjaamo”. Hankehakuvaiheessa ohjaamo viittasi yleisnimen tavoin itse prosessiin, hankkeen käynnistyttyä siitä muodostui pian Ohjaamo-pisteiden myötä vakiintunut käsite, Ohjaamo.

OTTEI

2. Tavoitteet ja toiminta

Hankesuunnitelman mukaan keskeisimmät ohjaamo-tavoitteet määriteltiin seuraavasti:

***"Ohjaamosta
saa apua, kun
sitä tarvitsee"***

- Ohjaamon asiakas

"Etelä-Karjalan ohjaamon tavoitteena on edistää nuorisotakuun toteutumista ja nuorten sijoittumista koulutuksen, työelämän tai erilaisten muiden tukitoimien piiriin. Ohjaamon tavoitteena on tarjota nuorille matalankynnyksen palveluohjausta moniammatillisten tiimien toimesta.

Hankkeen pääasiallinen kohderyhmä muodostuu alle 30-vuotiaista eteläkarjalaisista nuorista. Tarkennettu fokus on ilman koulutusta ja/tai ilman työpaikkaa olevat nuoret aikuiset sekä opintonsa ja/tai varusmiespalveluksen keskeyttäneet. Alueelliseksi erityisryhmäksi valittiin sekä maahanmuuttajanuoret ja mahdollisesti syrjäytyneet tai sosiaalisen vahvistamisen tarpeessa olevat nuoret, joilla on useiden eri palvelusisältöjen tarvetta.

Toisaalta kohderyhmäksi voidaan lukea myös kaikki ohjaamotoimintaan osallistuvat organisaatiot, julkiset hallinnonalat eri sektoreineen sekä kolmannen sektorin ja yritystoiminnan tahot ja niiden työntekijät. He saavat Ohjaamo-hankkeen myötä kokemusta sekä koulutusta verkostomaisesta työskentelystä moniammatillisessa ja monialaisessa toimintakontekstissa.

Hankesuunnitelman mukaan Ohjaamon ydintoimintaa on henkilökohtainen tiedotus, neuvonta ja ohjaus sekä arjen- ja elämänhallinnan tuki. Ohjaamo tukee nuoria sosiaalisten taitojen ja valmiuksien kehittämisessä, sekä urasuunnittelussa, kouluttautumisessa ja työllistymisessä. Hankkeen avulla kehitetään myös nuorille suunnattua työpaja- ja harrastetoimintaa nuorten lähtökohdista käsin.

Lisäksi Ohjaamon oli määrä tarjota tukea esimerkiksi nuorille, jotka halusivat korottaa peruskouluarvosanojaan. Tässä tavoitteessa pyrittiin testaamaan vertaistuen sekä internet-pohjaisten peruskoulun ja lukion oppimäärien opetusmenetelmiä (mm. Otavan

opisto). Työttömäksi jääneille, sekä myös varusmiespalveluksensa keskeyttäneille haluttiin tarjota apua nopeaan aktivoitumiseen, esimerkiksi työpajojen, työkokeilun tai oppipajatoiminnan kautta.

Ohjaamo -palvelupisteet määriteltiin perustettaviksi keskeisille paikoille Lappeenrannan ja Imatran kaupunkien keskustoihin. Lappeenrannan ohjaamolle hankittiin tilat nuorisotalo Monarilta ja Imatran ohjaamon tilat löytyivät nuorisotalo Koskiksesta. Lappeenrannan kaupungin nuorten lisäksi Lappeenrannasta käsin pyrittiin tavoittamaan koko Lappeenrannan seutukunnan nuoret (Lemi, Luumäki, Savitaipale, Taipalsaari), Imatran ohjaamon vastuulle jäivät Imatran seutukunnan (Rautjärvi, Ruokolahti, Parikkala) kuntien nuoret. Suunnitelmissa oli täydentää ohjaamo-palvelupisteiden toimintaa maakunnan tasolla Eksoten liikkuvilla matalan kynnyksen palveluilla ja etätoimintamalleilla.

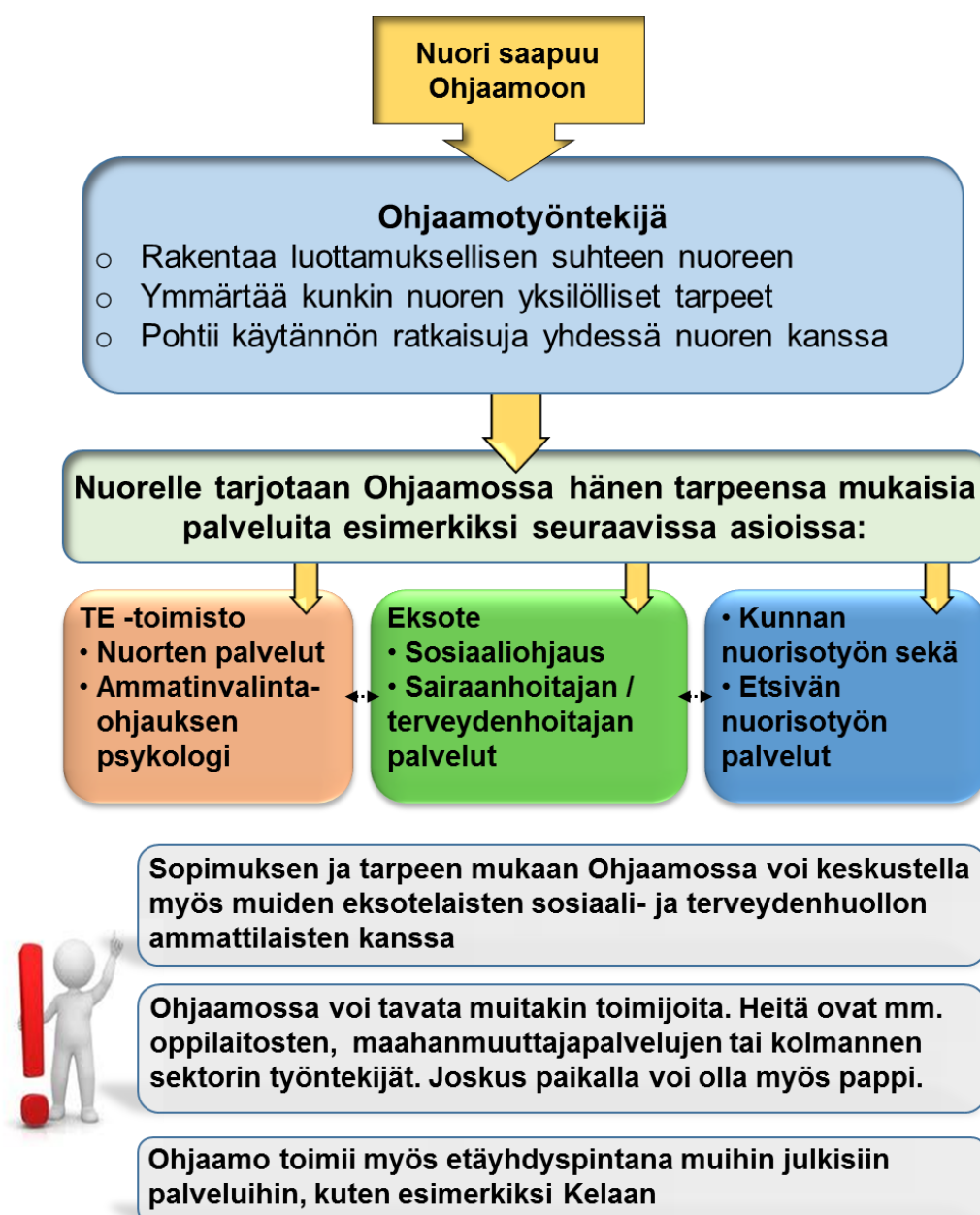
Ohjaamotoiminnan avulla tavoiteltiin eri toimijatahojen päällekkäisten toimintojen vähentämistä ja nuorten palvelujen yksinkertaistamista kohti ns. yhden luukuun periaatetta helppo saavutettavuus, joustavuus, asiakaslähtöisyys, luottamuksellisuus sekä ratkaisukeskeisyys toimivat suunnitelman ohjenuorina ja keskeisinä toimintaperiaatteina. Ratkaisukeskeisyys nousi kaikkia toimijatahoja yhdistäväksi viitekehykseksi. Tämän myötä tavoitteena oli, että kaikki ohjaamoissa ja nuorten palveluverkostossa työskentelevät ammattilaiset hyödyntävät nuorten kanssa työskennellessään ratkaisukeskeisiä menetelmiä ja kehittävät toimintaa verkostojohtamisen avulla. Alueellisena erityispiirteenä hankkeen tavoitteeksi asetettiin maahanmuuttajanuorten tukeminen sekä yhteiskuntaan sijoittumisen edistäminen. Tähän teemaan liittyen muodostettiin tiivis yhteistyösuhde sekä Eksoten maahanmuuttopalveluiden sekä Lappeenrannan ja Imatran kaupunkien yhteisen Liikunta yhdistää II -hankkeen kanssa. Liikunta yhdistää -hanke koordinoi alueellisesti maahanmuuttajien liikuntapalveluja, tapahtumia ja liikuntaneuvontaa.

Kuviossa 1 esitetään tiivistettynä Etelä-Karjalan Ohjaamo –hankkeen ydinprosessit, jotka perustuivat seuraaviin kolmeen tavoitteeseen:

- nuorten työllistymisen tukeminen
- nuorten kouluttautumisen tukeminen
- nuorten arjen hallinnan tukeminen

*Ohjaamossa tähtäin on asetettu nuoren **työllistymisen, kouluttautumisen ja arjen hallinnan tukemiseen!***

Kuvio 1: Ohjaamon ydintavoitteet ja -prosessit

2.1. Kronologinen kuvaus hankeprosessin etenemisestä

Etelä-Karjalan Ohjaamon kiteytyminen

Myönteisen hankepäättöksen jälkeen ohjaamokoordinaattorit käynnistivät hankkeen kartoittamalla kevään ja kesän aikana sidosryhmiä ja mahdollisia tulevia yhteistyötahoja. Etelä-Karjalan ohjaamon Imatran ja Lappeenrannan Ohjaamon työntekijät tapasivat mm. seuraavien organisaatioiden ja toimijoiden kanssa TYP, TE-toimisto, Eksoten eri yksikköjä, Saimaan ammattiopisto (Sampo) ja Sampon NAO-hanke, Lappeenrannan teknillinen yliopisto, Imatran kaupungin Toimari -hanke, seurakunnat, Etelä-Saimaan 4H-yhdistys, Etelä-Karjalan Martat, Rikosseuraamuslaitos, Lappeenrannan ja Imatran mielenterveyskuntoutujien klubitalot. Verkostotapaamisten tarkoituksena oli kartoittaa eri toimijoiden toimintatapoja, tarpeita sekä suunnitella yhdessä Etelä-Karjalan ohjaamon toimintamallia ja eri toimijoiden roolia osana ohjaamoa. Huhtikuussa toteutettu ensimmäinen Kohti Ohjaamoa tapahtuma kokosi yhteen paikkakunnan keskeisimmät toimijat ja sidosryhmät sekä kaikki Ohjaamo-toiminnasta kiinnostuneet henkilöt.

Lisäksi hanketyöntekijät osallistuivat sekä alueellisiin että kansallisiin koulutuksiin ja tapahtumiin mm. aloituspalaveri (18.3), vierailu Mikkelin Olkkarissa (28.4), Ohjaamopäivät (24.- 25.3.) ja ELO-verkostot. Lisäksi mm. Ohjaamo-hankkeita koordinoivan ja tukevan valtakunnallisen Kohtaamo-hankkeen vastuutyöntekijät vierailivat Etelä-Karjalassa 11.-13.5.2015.

Etelä-Karjalan ohjaamon viralliset avajaiset järjestettiin Lappeenrannassa ja Imatralla 15.9.2015. Avajaisviikolla toimipisteissä oli erilaisia tietoisuuksia ja ohjelmaa nuorille. Ohjaamon avajaisten suunnittelu toteutettiin yhteistyökumppanien kanssa. Seuraavalla sivulla oleva kuviot 2-7 jäsentävät hankkeen valmisteluvaiheen keskeisimmät tapahtumat aikajanalla.

24.2.2015

**Etelä-Karjalan Ohjaamolle
myönnettiin hankerahoitus
kaudelle 1.3.2015 – 28.2.2018**

21.4.2015

KOHTI OHJAAMOA I
Lappeenranta, Monari

Kesällä 2015

Ohjaamo On The Road
Koko Etelä-Karjalan maakunnan
kattava ”markkinointikiertue”

**Lappeenrannan ja Imatran Ohjaamopisteet
käynnistivät toimintansa 15.9.2015**

Kuvio 2: Hankkeen valmistelukauden yhteiset toimet

Seuraavilla sivuilla kuvataan (kuviot 3-7) ensin Lappeenrannan Ohjaamon ja sen jälkeen Imatran Ohjaamon arjen toimintaesimerkkejä täysin toimintavuosittain.

Lappeenrannan Ohjaamopisteen avajaiset monitoimitalo Monarilla 15.9.2015

Useita eri nuorten
ryhmiä
käynnistettiin

Oppisopimusinfot
Ohjaamossa

Ohjaamo mukana
Kaamos-
puhalluksessa

Maakunnallinen On
the Road-kiertue

Ratkaisukeskeinen
koulutussarja
ammattilaisille

Ohjaamon
joululounas nuorille

18.1.2016
KOHTI OHJAAMOA II
Lappeenranta, Monari

Ohjaamo-viikko,
teemoina mm.
työllisyys ja liikunta

Kesätyömessut
yhteistyössä TE-
toimiston kanssa

Koulukiertue
seutukunnan
kaikkiin kuntiin

Tapahtumia
yhteistyössä
ammattiopisto
Sampon kanssa

Korttikoulutuksia
yhteistyössä
Festaripörssi-
hankkeen kanssa

Nepsy-
valmentajakoulutus
Ohjaamolaisille

15.9.2016
Lappeenrannan Ohjaamon 1-vuotissynttär

13

Lappeenrannan kaupunki otti
käyttöön yritysliisäsetelin,
joita jaettiin Ohjaamossa

*"Harrastepajat
on hyviä.
Henkilökunta on
loistava"*

• Ohjaamon asiakas

Kuvio 3: Esimerkkejä Lappeenrannan Ohjaamon 1. toimintavuoden sisällöistä

"On hoitunu asiat kyllä hyvin. Hyvä kun kaikki on yhdessä paikassa, ei tarvii juoksennella ympäri kaupunkia."

– Ohjaamon asiakas

Imatran Ohjaamopisteen avajaiset Nuorisotila Koskiksessä 15.9.2015

15

Messutyypinen
avajaisviikko

Nuorten tueksi
käynnistettiin
erilaisia ryhmiä

Koulutukset:
hygieniapassi ja
työturvallisuus-
kortti

"Minulla on unelma"
-tapahtuma

Ratkaisukeskeinen
koulutussarja
ammattilaisille

Maakunnallinen On
the Road-kiertue

18.1.2016

KOHTI OHJAAMOA II

Lappeenranta, Monari

Ohjaamo-viikko,
teemoina mm.
työllisyys ja liikunta

Kesätyömessut
yhteistyössä TE-
toimiston kanssa

Yhteistyötä mm.:
SPR, Toimari-
hanke, Martat

Pop-uppeja, Imatra
Goes 90', Asemafest
Rautjärvellä ym.

Korttikoulutuksia
yhteistyössä
Festaripörssi-
hankkeen kanssa

Nepsy-
valmentajakoulutus
Ohjaamolaisille

15.9.2016

Imatran Ohjaamon 1-vuotissynttärät

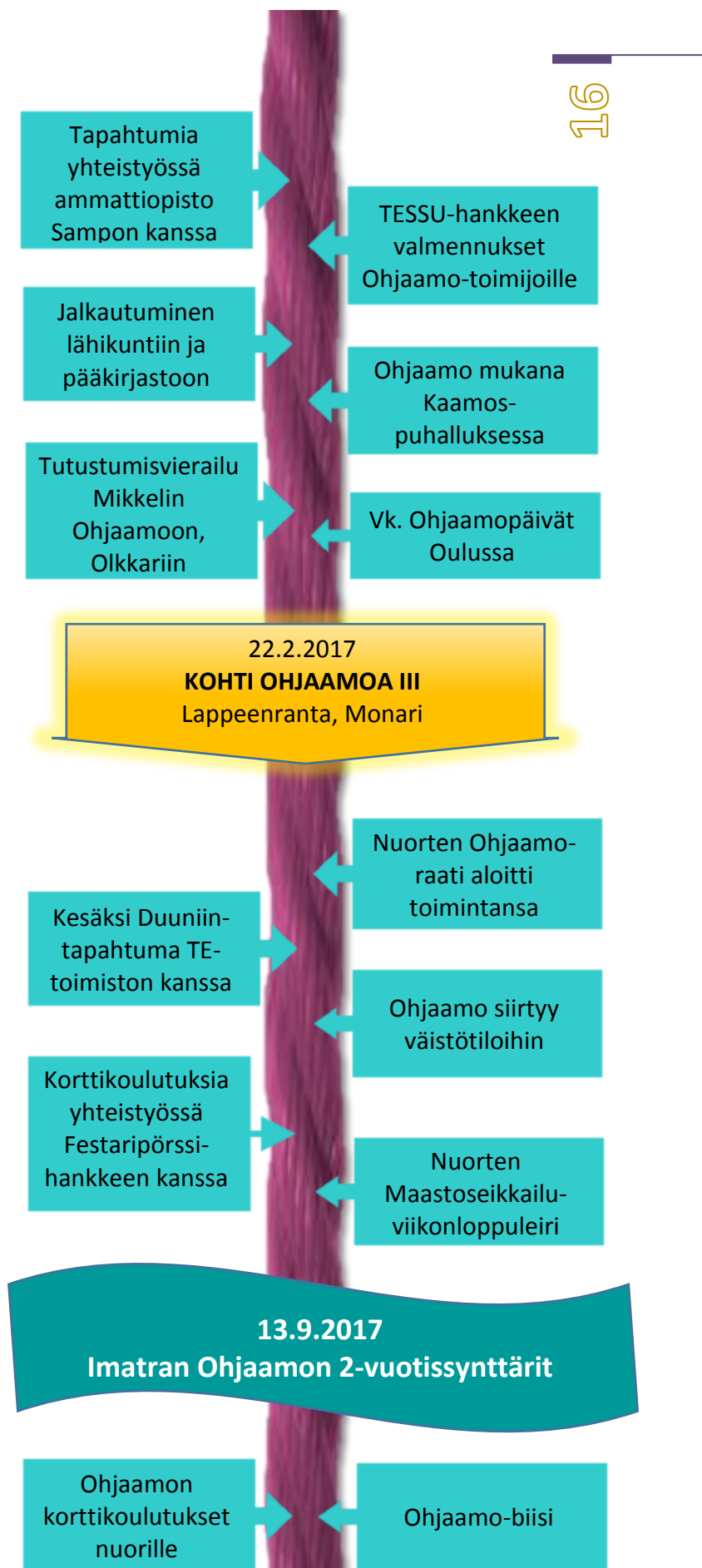
Kuvio 5: Esimerkkejä Imatran Ohjaamon 1. toimintavuoden sisällöistä

Myös Ohjaamo Imatran täydet toimintavuodet pitivät sisällään myös lukuisia muita

- ✓ Ryhmiä
- ✓ Kursseja
- ✓ Koulutuksia
- ✓ Harrasteita
- ✓ Liikuntaa
- ✓ Arjen toimintaa
- ✓ Vierailuja
- ✓ Tapahtumia
- ✓ Infoja
- ✓ Kiertueita
- ✓ Yhteistyötilanteita
- ✓ Tapaamisia

Ja kaikkein tärkeimpiä tietenkin olivat hetket nuorten kanssa – kahden kesken tai ryhmässä!

Kuvio 6: Esimerkkejä Imatran Ohjaamon 2. toimintavuoden sisällöistä

**Hallituksen puoliväliriihessä
luvattiin Ohjaamoille
jatkorahoitus vuosille 2018-
2021**

29.1.2018

KOHTI OHJAAMOA IV
Lappeenranta, Monari

Nuorten kanssa tehtävä arjen työ on jatkunut tammi-helmikuun -18 ajan. Tämän lisäksi Etelä-Karjalan ohjaamo -hankkeen toimijaverkoston kanssa on käyty tulevaisuuspainotteisia neuvotteluja. Viimeisinä hankekuukausina hanketiimi on työstänyt hankkeen hallinnollisiin rutiineihin liittyviä loppuraportteja.

**Hankkeen päätyttyä:
Lappeenrannan ja Imatran Ohjaamopisteet jatkavat toimintaansa. 1.3.2018 lähtien Ohjaamot saavat lisäresurssia TE-toimiston henkilöstöstä hallituksen puoliväliriihen päätösten mukaan. Eksote on sitoutunut jatkamaan yhteistyötä hankeajan viitoittamin toimintatavoin**

Kuvio 7: Hankkeen viimeisten kahden kuukauden keskeiset tehtävät

Etelä-Karjalan ohjaamo -hankkeen kokonaisbudjetti oli 611 400 euroa. Tästä summasta 458 550 euroa muodostui ESR:n/valtion rahoituksesta, kuntien rahoitusosuudeksi jäi 152 850 euroa. Suurin osa kustannuksista (369 796 euroa) suuntautui luonnollisesti henkilöstökuluihin. Ostopalvelujen osuus oli 121 145 euroa, loppusumma muodostui muista kustannuksista (57 590 euroa). Flat rate -kustannuskehyskeksi jäi 62 869 euroa. Hankkeen päätoteuttajana toimi Lappeenrannan kaupunki, Imatran kaupunki sekä Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiiri (Eksote) olivat osatoteuttajan roolissa.

Edellä kuvattu rahoitusraami mahdollisti 2,5 henkilötyövuoden työntekijäresurssin kolmelle hankevuodelle. Varsinaisiksi hanketyöntekijöiksi palkattiin koordinaattorit kustakin toteuttajatahosta. Lappeenrannan ja Imatran kaupunkien ohjaamopisteisiin nimettiin *ohjaamokoordinaattorit*, joiden molempien hanketyöpanos määriteltiin 0,75 htv:ksi. Syksyllä 2016 Lappeenrannan hankekoordinaattorin työpanos muutettiin yhdeksi kokonaiseksi henkilötyövuodeksi. Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiirin eli koko maakunnan edustajaksi palkattiin *kehittäjäkoordinaattori*, jonka työpanos niin ikään oli 0,75 htv. Näiden lisäksi päätoteuttajan (Lappeenrannan kaupunki) vastuulle nimettiin hankkeen *projektipäällikkö*.

Ohjaamotoiminta käynnistettiin toimimaan kahdesta fyysisestä toimipisteestä käsin: Lappeenrannasta monitoimitalo ”Monarilta” ja Imatralta ”Koskiksesta”. Molemmat mainituista paikoista toimivat myös kyseisten kaupunkien nuorisotoimien toimitiloina. Olikin luontevaa, että näissä toimitiloissa toimivista nuorisotoimen työntekijöistä (mm. nuorisoneuvojat) muodostui oleellinen osa ohjaamoyhteisöä. Samoin kunnissa toimivat etsivä nuorisotyöntekijät linkittyivät tiiviisti mukaan, tuoden ohjaamoihin oman ammattikuntansa merkittävän osaamisen ja kontaktit.

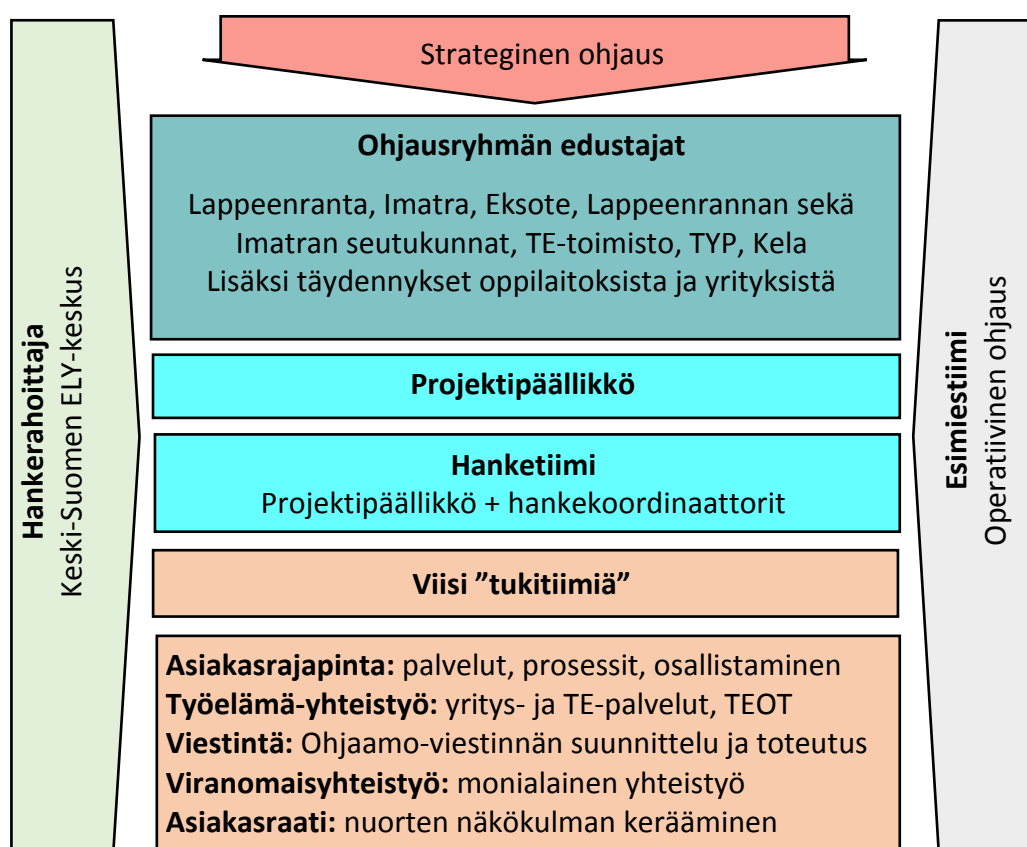
Edellä kuvattujen kuntien työntekijöiden lisäksi Ohjaamo-pisteistä käsin työskenteli vaihteleva joukko sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia sekä useiden muiden organisaatioiden, oppilaitosten, järjestöjen jne. edustajia. Näistä kumppanitahoista tiiviimmin mukana olivat TE-hallinnon nuorten asioiden asiantuntijat (myös esim.

ammatinvalinnan ja uraohjauksen psykologi) sekä Eksote sosiaali- ja terveydenhuollon huollon työntekijät.

Erilaiset ryhmät ja pajat ovat olleet erinomainen tapa lähestyä nuoria, aktivoida heitä opiskeluun tai työnhakuun sekä saada heidät integroitumaan yhteisöön. Näiden toimintojen mahdollistajina ovat toimineet harrastepajojen ohjaajat, opiskelijat, järjestöt ja organisaatiot - kuin myös nuoret itse.

2.3. Organisoituminen ja hankeohjaus

Etelä-Karjalan ohjaamo –hankkeen käytettävissä olevat resurssit on organisoitu kuvion 8 esittämällä tavalla.

Kuvio 8: Etelä-Karjalan ohjaamo -hankkeen organisoitumismalli

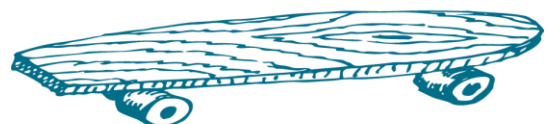
Hankkeen strategisesta ohjauksesta on vastannut *Ohjaamo-ohjausryhmä*, jonka jäsenet on valittu taustaorganisaatioista, keskeisistä toimijoista sekä eri sidosryhmistä. Organisaatiomuutosten, henkilöstön tehtäväkuvien vaihdosten tai vaihtuvuuden vuoksi ohjausryhmän alkuperäiset edustajat ovat saattaneet vaihtua. Keskeistä kuitenkin on, että muutostilanteista huolimatta kaikista intressiryhmistä on pyritty pitämään edustaja mukana ohjausryhmässä.

Projektipäällikkö

Projektipäällikön ydintehtävänä on vastata siitä, että hanke toteutuu hankesuunnitelman mukaisesti. Lisäksi hän on vastuussa ohjausryhmän toiminnan organisoinnista, sekä siitä, että ohjausryhmän mahdollisesti asettamat strategiset linjaukset viedään käytännössä toteutusasteelle. Projektipäällikön velvollisuuksiin kuuluvat hankesuunnitelmaan liittyvät muutos- tai täydennystoimenpiteet sekä hankkeen talouteen liittyvä kokonaiskoordinointi. Projektipäällikkö toimii liittymäyhdyspintana valtakunnalliseen ohjaamoverkostoon sekä ohjaamoiden toimintaa osaltaan mahdollistavaan ja tukevaan Kohtaamo-hankkeeseen. Säännöllisesti toteutettavat projektipäällikköpäivät ovat esimerkki foorumeista, jota kautta maassamme toimivat Ohjaamot saavat tietoa ja virikkeitä toimintaansa.

Hanketiimi

Ohjaamon *hanketiimi* muodostuu projektipäälliköstä, Lappeenrannan ja Imatran ohjaamokoordinaattoreista sekä Eksoten kehittäjäkoordinaattorista. Tiimi ohjaa omaa toimintaansa projektipäällikön johdolla. Hanketiimissä toteutetaan rahoituspäätöksen mukaisia yleiseen hallintoon liittyviä velvoitteita, kuten rahoittajan vaatimia raportteja ja maksatushakemuksia. Keskeinen osa hanketiimin tehtäviä ovat myös hankkeen arviointiin, kehittämiseen sekä ohjaamotoiminnan mallintamiseen liittyvät sisällöt.

Hankekoordinaattorit

Hanketiimin jäsenistä sekä Lappeenrannan että Imatran ohjaamopisteiden *ohjaamokoordinaattoreiden* tehtäväkuviin kuuluvat oman pisteen toiminnan kehittämisen ja toiminnan koordinointi. Tämän lisäksi ohjaamokoordinaattorit liikkuvat joustavasti omien alueensa seutukunnissa niiden tarpeita huomioiden.

Eksotea, ja samalla koko maakunnan näkökulmaa Etelä-Karjalan ohjaamossa tuo esiin *kehittäjäkoordinaattori*. Kehittäjäkoordinaattori pyrkii luomaan maakuntaan verkostomaisen ja kokonaisvaltaisen nuorten palveluohjauksen mallin, jonka tulisi juurtua osaksi palvelurakennepuhtausuutta. Kehittäjäkoordinaattori tekee tiivistä yhteistyötä projektipäällikön, Lappeenrannan ja Imatran ohjaamokoordinaattoreiden sekä ohjaamopisteiden asiantuntijoiden kanssa. Lisäksi rooliin kuuluu yhteistyö oman maakunnan toimijaverkoston sekä valtakunnallisen Kohtaamo-hankkeen kanssa.

Hankekoordinaattoreiden toiminnan keskeisinä aineina ovat ennakointi, asiakaslähtöisyys ja yksilöllisyys. Sekä ohjaamo- että kehittäjäkoordinaattoreiden työskentelyotetta leimaavat ratkaisukeskeisyys ja joustavuus sekä yhteistoiminta ja dialogisuus.

”Tukitiimit”

Hankkeen alkutaipaleella päätettiin Ohjaamon kehittämistoiminnan tukemiseksi ja tehostamiseksi perustaa neljä erillistä tiimiä. Tavoitteena oli, että tiimit voisivat keskittyä omiin osa-alueisiinsa tiiviimmin ja syvällisemmin. Hankkeen edetessä tämä ”tiimikokeilu” on elänyt siten, että osa tiimeistä on integroitunut osaksi kokonaiskehittämistä, osa jatkanut toimintaansa. Keskeisimmäksi tukitiimeistä on osoittautunut *esimiestiimi*. Esimiestiimi koostuu pääosin keskeisten toimijatahojen resursseista tai palveluista vastaavista henkilöistä. Tiimi on syventynyt erityisesti viranomaisten keskinäiseen yhteistyöhön. Se pyrkii luomaan yhteisen näkemyksen, puitteet ja resurssit niille prosesseille, joita nuorten monialaisten palvelujen toteuttamiseksi vaaditaan.

Hankerahoittaja, Keski-Suomen ELY-keskus on myös keskeinen osa kokonaisuutta. Rahoittaja kontrolloi sitä, että hanke etenee suunnitelman puitteissa, ja että

hankerahoitus kanavoituu oikealla tavalla ja oikeisiin kohteisiin. Tätä kautta rahoittajalla on oleellinen ohjaava rooli myös operatiivisessa hanketyössä.

Asiakaslähtöisten toimintaprosessien muovautumisen kannalta keskeisimpiä tiedonhankinnan kanavia on asiakkaan kuuleminen. Ohjaamo-toiminnassa on nuorten ääni päässyt alusta alkaen esiin suoran palautteen lisäksi *Nuorten raatien kautta*. Nuorten raadeissa ideoidaan nuorten ehdoilla heidän tarvitsemiaan palveluita sekä niiden toteuttamisen tapoja.

Lisäksi hankkeen näkymättöminä taustatoimijoina vaikuttaneet hanke-/projektisihteerit ja muut tukiprosesseja tuottaneet työntekijät ovat olleet hankkeen onnistuneen läpiviennin kannalta äärimmäisen tärkeitä henkilöitä.

"Tarjolla on apua tilanteeseen kuin tilanteeseen. Ootko krapulassa tai haluat apua CV:n kanssa nii aina joku auttaa ja kuuntelee..."

– Ohjaamon asiakas

3. Toteuma ja tulokset

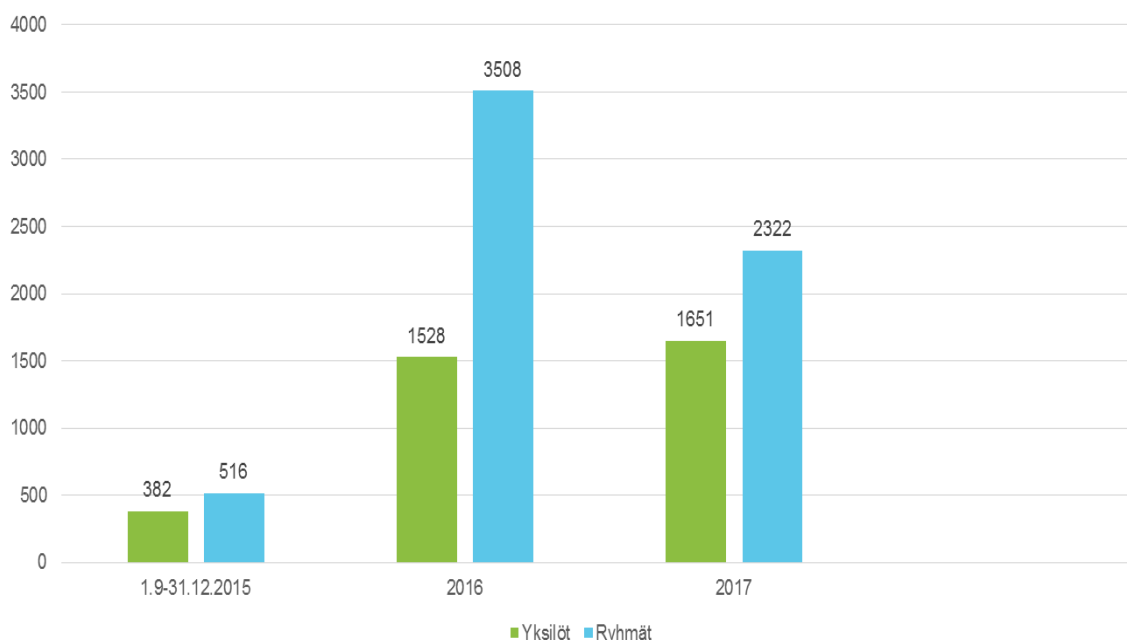
Seuraavilla sivuilla kuvataan Lappeenrannan ja Imatran Ohjaamo-pisteiden toimintaa sekä kvantitatiivisesti eli määrällisesti (alaluku 3.1) että kvalitatiivisesti eli laadullisesti (alaluku 3.2). Määrällinen analyysi koostuu tilastollisesta materiaalista, josta tässä yhteydessä esitetään i) asiakaskäynnit yksilöittäin ja ryhmittäin, ii) nuoria askarruttaneiden kysymysten sisältöalueet ja aiheet, jotka saivat nuoret käymään Ohjaamopisteissä. Laadullinen aineisto muodostuu nuorten Ohjaamoa kohtaan esittämistä sanallisista arvioista sekä heidän kokemuksistaan kouluarvosana-asteikolla. Toteumien aikajänne on hankkeen käynnistymisestä (9/2015) vuoden 2017 loppuun mennessä.

3.1. Asiakasmäärät ja teemat

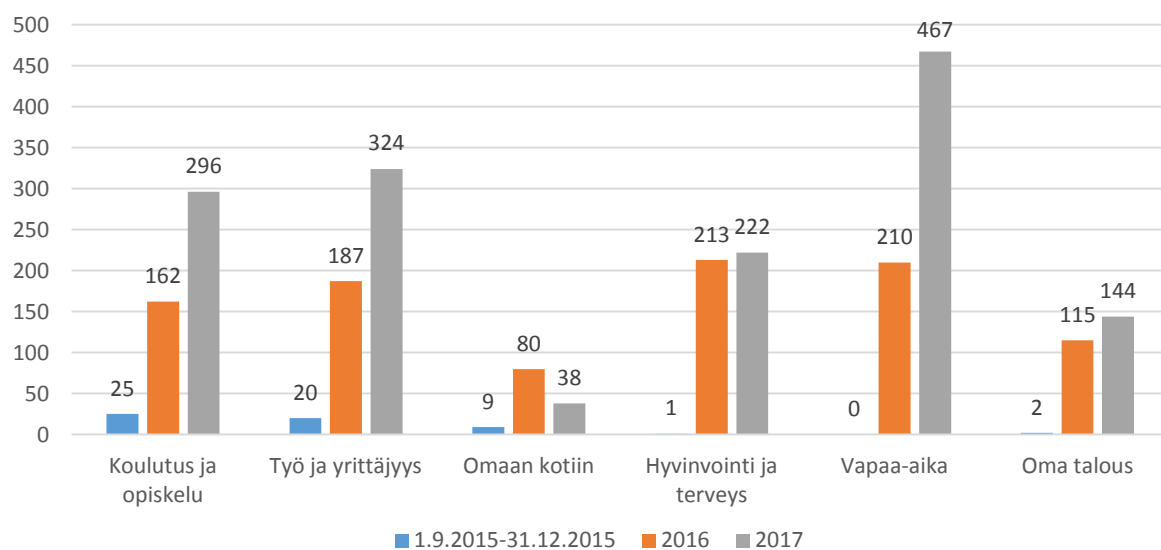
Lappeenranta

Alla olevassa taulukossa 1 kuvataan Lappeenrannan Ohjaamo-pisteen asiakaskäyntimäärien toteumaa yksilöittäin ja ryhmittäin.

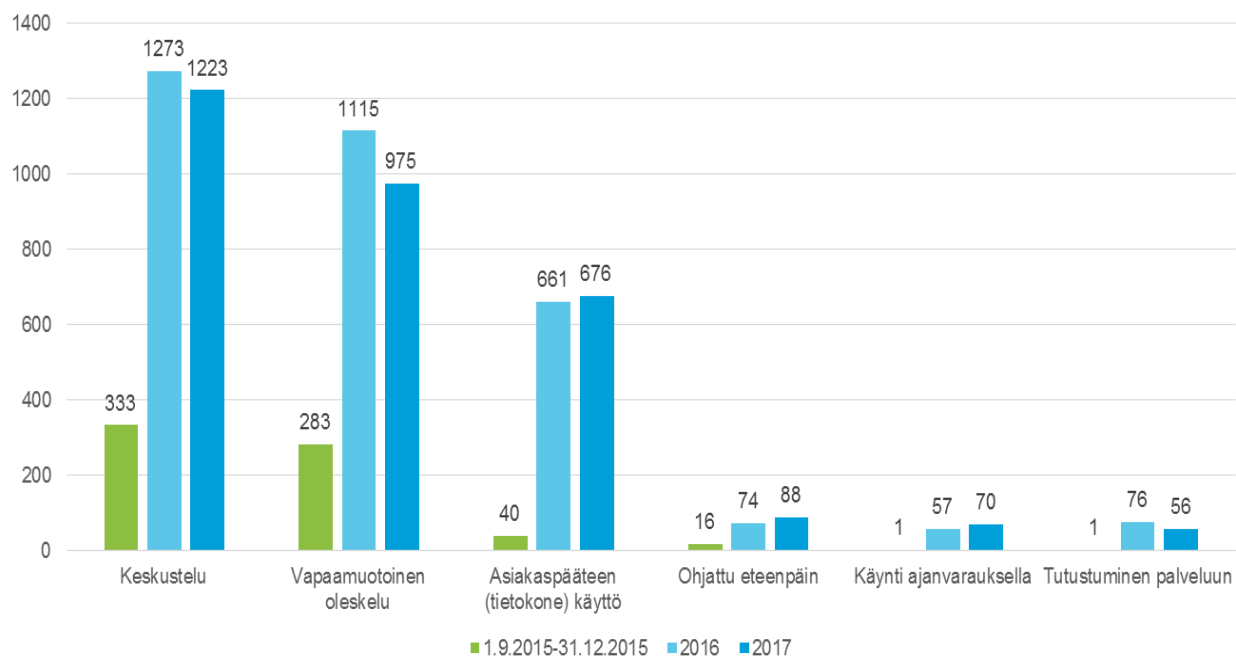
Taulukko 1: Lappeenrannan Ohjaamopisteen asiakaskäynnit

Taulukko 2: Kysymysten jakautuminen aihealueittain Lappeenrannassa (TOP 6)

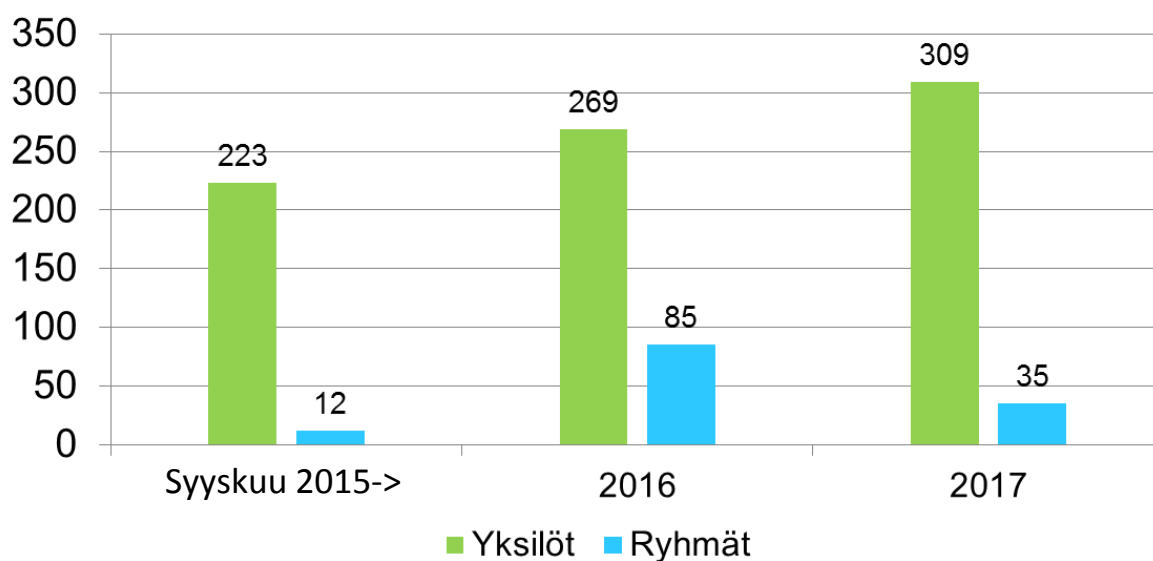

Taulukko 3: Lappeenrannan Ohjaamossa asioineiden nuorten käyntiaiheet (TOP 6)

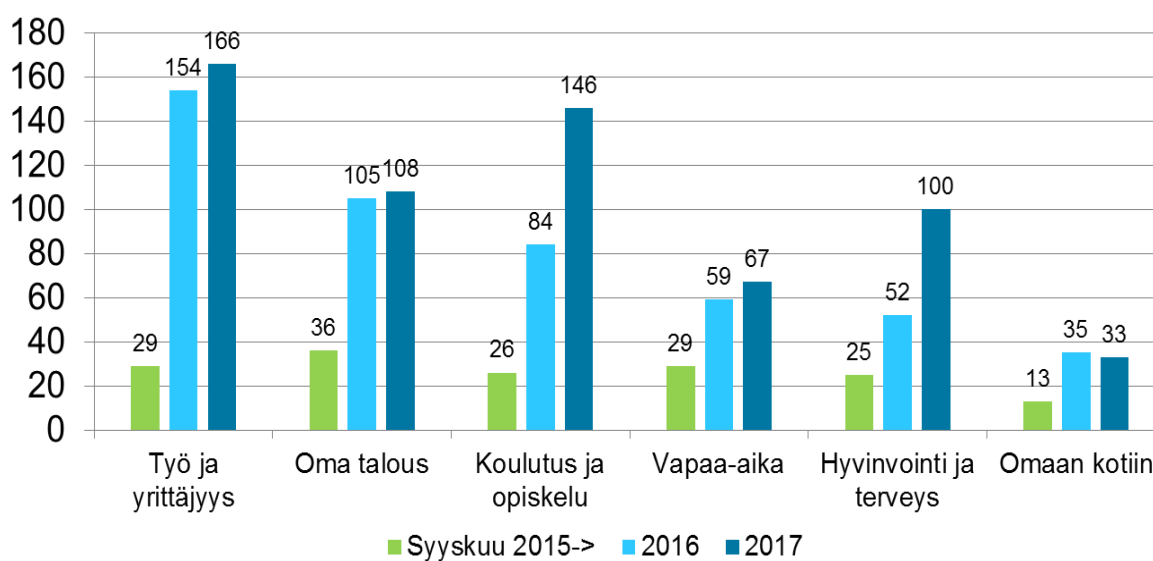

Seuraavissa taulukoissa 4-6 kuvataan Imatran Ohjaamo-pisteen toteumia ajanjaksolta 9/2015 – 12/2017.

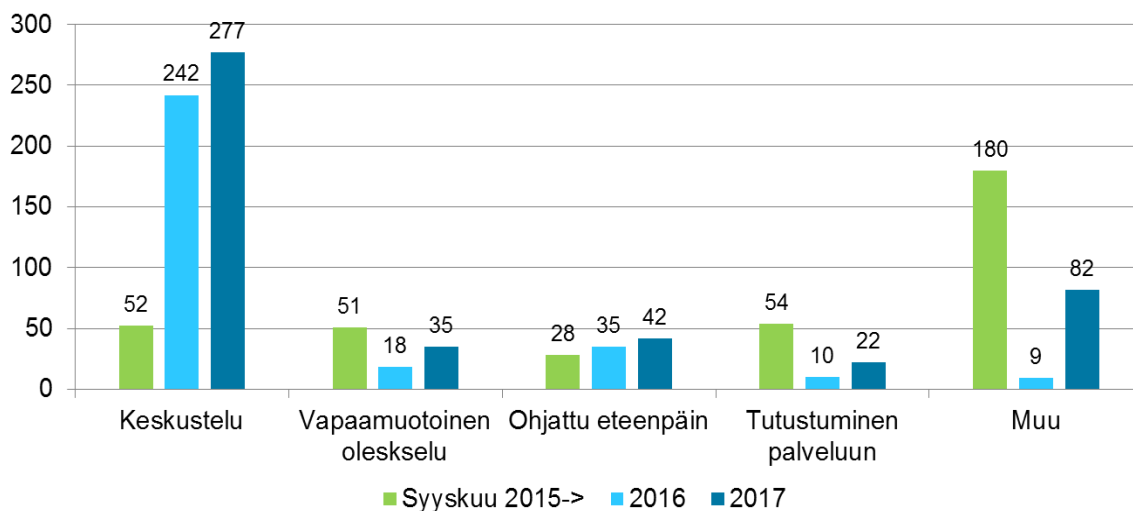
Taulukko 4: Imatran Ohjaamopisteen asiakaskäynnit

Taulukko 5: Kysymysten jakautuminen aihealueittain Imatralla (TOP 6)

Taulukko 6: Imatran Ohjaamossa asioineiden nuorten käyntiaiheet (TOP 5)

3.2 Nuorten arviot Ohjaamo-toiminnasta

Nuorten näkemyksiä Etelä-Karjalan Ohjaamon toiminnasta on kerätty erilaisin kyselyin. Kaikki maamme Ohjaamot kattavan tutkimuksen mukaan eteläkarjalaisten nuorten antamien vastausten keskiarvo saadusta ohjauksesta oli valtakunnallista keskitasoa eli kiitettävä.

Paikallisellakin tasolla on kerätty nuorten arvioita. Lappeenrannassa järjestettyjen Porina & Pöperö -iltoihin osallistuneiden nuorten mielestä onnistuminen oli seuraavaa (asteikko 1- 5):

- Ryhmän ohjaus oli osaavaa 4,8
- Toiminta oli mielekästä 4,6
- Iltoihin osallistu on lisännyt hyvinvointiani 4,4 (5 vastausta)
- Toiveeni mielipiteeni otettiin huomioon 4,6 (5 vastausta)
- Iltojen sisältö oli hyvin suunniteltu 3,8

Vastaajista (n=6) Erittäin tyytyväisiä tai tyytyväisiä tapahtumiin oli 5 henkilöä, yhden henkilön arvio oli neutraali: ei tyytyväinen eikä tyytymätön.

Lisäksi maakunnallisella tasolla on kerätty eri tilanteissa ja raadeissa sanallisia palautteita. Seuraavassa eräitä esimerkkejä Imatran nuorten Ohjaamo-näkemyksistä:

"Oli hyvä ko yhdessä paikassa oli monta eri palvelua. Myökii tarvittii ensin työkkärii sit sossuu ja Kelan asiatki saatii samal selvitettyä. Nyt tietää miten asioita voi lähtee hoitaa eteenpäin. Oli ihanaa ku kaikki moikkas heti ku sisään ja tää on tosi viihtyisä paikka. Täst mie tykkäsin."

"Kiva viihtyisä paikka, ilonen ilmapiiri. Täällä on helppo hoitaa asioita, kyllä mie mielummin tuun tänne ku jään yksin kotiin pähkäilee asioita"

"On hoitunu asiat kyllä hyvin. Hyvä kun kaikki on yhdessä paikassa, ei tarvii juoksennella ympäri kaupunkia."

Lappeenrannan Porina & Pöperö-iltojen antia luonnehdittiin seuraavasti:

"Hyvin työ veditte"

"Mukavaa joulun viettoa ja terveiset. Nähdään taas joskus!"

"Jatkakaa samaan malliin! 😊"

"Teillä on ihmeen paljon kärsivällisyyttä"

"Tosi kivoja iltoja, joissa on hyvää ruokaa ja seuraa"

Muuta spontaania asiakaspalautetta edustavat seuraavat kannanotot:

"Sain tosi hyvä palvelu ja ihana ohjaaja oli minulla. Kaiken laisille kysymyksille sain apua ja muutenkin sellaista tukea. Olen tosi kiitollinen"

"Tulin vauvajumppaan; Olin kotiäiti"

"Sain apua koulu asioissa ja koulutodistuksen tulkinnasta"

Nuoret antoivat myös satunnaisia kehittämis ehdotuksia. Näistä esimerkkejä tämän raportin lopun pohdinta-luvussa (ks. luku 5, s. 60)

Etelä-Karjalan ohjaamo-hankkeen toteuttamisen myötä on maakuntaamme syntynyt paljon lisätietoa mm. seuraavista asioista:

- Millaisia palvelutarpeita nuorilla on
- Minkälaisia vaatimuksia kyseisten tarpeiden toteuttamiseksi tarvitaan
- Mitkä ovat keskeiset ammattiryhmät ja kuinka paljon ja resursseja tarvitaan, jotta vaadittavat palveluprosessit on mahdollista toteuttaa
- Kuinka Ohjaamo-pisteessä toimivat eri asiantuntijat onnistuvat virittäytymään saumattomaan yhteistyöhön, jonka kohteena on ”yhteinen nuori”
- Minkälaisia haasteita monialaiseen yhteistyöhön ja verkostomaiseen yhteistyöhön voi kytkeytyä
- Kuinka Ohjaamossa työskentelevät asiantuntijat kykenevät muokkaamaan roolejaan/toimijaidentiteettejään vastaamaan kahden erilaisen toimintakulttuurin vaatimuksia (väljästi strukturoitu matalan kynnyksen piste vs. vahvemmin strukturoitu virastoympäristö)
- Minkälaisia käytännön haasteita voi syntyä, kun eri hallinnonalojen resursseista vastaavien tahojen tulisi ohjata resursseja fyysisesti omien toimitilojen ulkopuolelle
- Minkälaiset reunaehdot sanelevat yhdenvertaisten ohjaamo-tyyppisten palveluiden toteuttamisen laajalla maakuntatasolla, jossa sekä maantieteelliset etäisyydet että kunnittain vaihtelevat palvelutarpeet ja erot hallintorakenteissa/-kulttuureissa ovat suuria
- Miten Ohjaamo-toiminta nivoutuu osaksi olemassa olevaa järjestelmää; kenen koordinointi- ja järjestämisvastuulla ohjaamo-palvelut ylipäättään olisi viisasta olla tulevaisuudessa (kunta vs. maakunta)
- Kuinka Ohjaamo-toimintaa voidaan mitata siten, että eri intressiryhmät saavat tarvitsemaansa tietoa (vaikutukset prosessien sujuvuuteen/vaikuttavuuteen; välittömät ja välilliset taloudelliset vaikutukset, inhimillisen hyvinvointivaikutukset yksilötasolla)

- Millaisia haasteita tietojärjestelmätasoon liittyy (yhteinen asiakkuuksien hallinta ja toiminnanohjaus vs. professio- ja hallinnonalakohtaiset tietojärjestelmät)
- Sähköisten/etäpalveluiden sekä liikkuvien fyysisten palveluiden käyttöönottoon ja hyödyntämiseen liittyvät asiat

3.4 Tulosten jalkauttaminen

Ohjaamo-toiminta pysyväksi?

Asiakaspalautteiden ja hanketta toteuttaneiden ammattilaisten arviot Etelä-Karjalan Ohjaamon toiminnasta ovat olleet rohkaisevia. Asiaan vihkiytyneet tahot kannustavat jatkamaan tämän suuntaista toimintaotteen käyttöönottoa.

Hankekaudemme päättyessä on Ohjaamo mallinnettu jo 45 kohteessa ympäri maata. Etelä-Karjalan tavoin kokemukset ovat olleet positiivisia kautta Suomen maan. Ohjaamoiden ansiot nostettiin esiin valtakunnan poliittisen tason ylimmissä elimissä. Suomen hallituksen puoliväliriihessä syntyi harvinainen ratkaisu siitä, että Ohjaamoiden vakinaistamiseen suunnataan aikajänteelle 2018 - 2021 vuosittain viisi miljoonaa euroa valtion rahaa. Ohjaamoiden, niitä tukevan Kohtaamo-hankkeen sekä palveluja rakentamassa, toteuttamassa ja mahdollistamassa olleiden sidosryhmien suuntaan ei olisi voinut tässä vaiheessa toivoa tämän suotuisampaa kannanottoa.

Suunnitelmien mukaan rahoitus ohjautui työ- ja elinkeinoministeriön kautta paikallisten TE-toimistojen käyttöön/hallinnoitavaksi. Ministeriön ohjeistuksen mukaan rahoituksen tavoitteena on lisätä Ohjaamojen työntekijäresursseja sekä tarpeen vaatiessa toiminnan onnistumiseksi vaadittavia koordinaattoreita. Nyt, kun olemme siirtyneet vuoteen 2018, on rekrytointiprosessi edennyt pisteeseen, jossa uusien henkilöiden nimet alkavat olla selvillä. Etelä-Karjalassa rahoitus riittää kattamaan Lappeenrannan ja Imatran

Ohjaamopisteiden toimintaan yhteensä neljä lisähenkilötyövuotta. Etelä-Karjalan alueella ei ole näillä näkymin suunnitelmissa uusien Ohjaamopisteiden perustaminen.

Sekä Lappeenrannassa että Imatralla on tehty poliittinen päätös siitä, että hankekauden loppuessa helmikuussa 2018 näissä kaupungeissa jatketaan Ohjaamo-toimintaa niillä periaatteilla ja toimintatavoilla, joihin hankkeen myötä päädyttiin. Tämä tarkoittaa kaupunkien nuorisotoimien voimakasta sitoutumista Ohjaamoiden toiminnan resursoinnin ja käytännön järjestämisen suhteen. Tämä tulee tapahtumaan kiinteässä yhteistyössä paikallisen TE-toimiston kanssa. Keskeisistä ja samalla suurimmista toimijoista myös Eksote on ilmoittanut sitoutuvansa Ohjaamo-palveluiden tuottamiseen vähintään samalla tasolla kuin hankeaikana. Maakunta- ja sote-uudistus tulee tuomaan lähivuosina omat käännteensä myös Ohjaamoiden osalle, mutta valtionrahoitus sekä tahtotila eivät liene katoamassa ainakaan ennen vuoteen 2022 siirtymistä. Ohjaamo-toiminnan koordinoimiseksi on perustettu valtakunnallinen ohjausryhmä.

Työmarkkinaneuvos Teija Felt julkisti Ohjaamoiden saaman rahoituksen Helsingissä Ohjaamopäivillä 16.5.2017. Kiitoksen ja onnittelujen myötä hän kuitenkin muistutti, että Ohjaamoiden tulee tulevaisuudessakin ansaita olemassaolonsa oikeutus. Tällä hän tarkoitti sitä, että tämän nuorten eteen tehtävän työn tulee kantaa konkreettista hedelmää tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden kehittymisen muodossa myös jatkossa.

Myös perhe- ja peruspalveluministeri Saarikon aktiivisuus Ohjaamoiden kehittämisessä on positiivinen signaali³. Ministerin tahtotilana on aikaansaada nuoria osallistamalla psykososiaalisen tuen sisällöllinen palvelupakettikokonaisuus: siis mitä kaikkea nuoret itse kertovat tarvitsevänsä oman hyvinvointinsa toteuttamiseksi. Tarkennettuina kohteet viittaavat tuotettaviin palveluihin, hyödynnettäviin työotteisiin sekä toimintakulttuurin kehittämiseen.

³ Ks. STM:n internet-sivusto: <http://stm.fi/artikkeli/-/asset_publisher/ministeri-saarikko-ja-me-saatokutsuvat-sata-nuorta-kehittamaan-nuorten-palveluja>

4. Osallisten näkökulmia

4.1. Nuoret

Ohjaamo-nuori Tuomas Räsänen

Monari: ”vuosikirja” torstai-illan tapahtumista

”Olen käynyt Monarilla arvioni mukaan jo ainakin 7 kk tai päälle ja voin sanoa, että olen todella viihtynyt siellä ollessani. Vasta syyskuun alkupuolella sain tietoa tästä ns. ”k-18 nuorten illoista”, josta minulle onneksi selvisi, että olin juuri oikean ikäinen mahtumaan mukaan. Yhdessä me olemme tehneet kaikenlaisia erilaisia asioita kokkaamisesta ja siivoamisesta yhteisiin keskusteluihin ja aktiviteetteihin asti.

Hyödyin tästä tilaisuudesta paljon oppiessani tuntemaan uusia ihmisiä ja tekemään heidän kanssa herkullisia ruokia. Heille on hyvä puhua, kun mieltä painaa jokin tai jos haluan vain muuten juttuseuraa. Jos minulta kysyttäisiin suoraan kävisinkö täällä jatkossa, vastaisin ”kyllä, koska Monarille on aina hyvä mennä ja siellä on aina hyvä olla ja keskustella”.

Osallistuminen on vaikuttanut myös perhe-elämääni niin SoMessa kuin myös arkielämässä. Vanhemmillani on aina tapana kysyä mitä teimme sillä kertaa, kun oli taas nuorten ilta. Vastauksena annan tietysti saman kuin aina eli mitä teimme ruuaksi, mikä oli aktiviteetti ja kaikkea muuta. Lopuksi on myös hyvä iloita, jos saa ottaa ruokaa mukaan, mikäli sitä jäi ylimääräistä. Viimeksikin tämän viikon torstaina, kun söimme hampurilaisia, ranskalaisia ja jälkiruuaksi maitokiisseliä, sain kunnian ottaa siitä oman osan kotiin ja syödä sen, kun mieli teki. Säästin sen tietysti vasta perjantain iltaruuaksi, mutta tajusitte varmaan muutenkin ajatukseni.

Loppupäätteeksi voin vain sanoa, että toivon Monarin tilojen ja nuorten iltojen jatkumista vielä monia vuosia ja kaikkea hyvää tietysti niille ketkä ovat tukeneet ja/tai olleet mukavia minulle koko tämän kokemuksen ajan tähän asti.

Hyvää joulua ennakoon

Tuomas Räsänen”

Lappeenrannan Ohjaamo-pisteen ohjaamoneuvoja Johanna Auranen*”Ohjaamoneuvojan työpäivä*

Ohjaamon ovesta astuu sisään nuori nainen. Ohjaamoneuvojana toivotan hänet tervetulleeksi ja kysyn, miten voin auttaa. Nuori nainen pyytää apua työnhakuasioissa. Siirrymme tietokoneen ääreen ja alamme selvittää mitä työnhakuasiakirjoja asiakkaalla on ja minkälaista työtä hän etsii. Nuori nainen alkaa opastuksellani tehdä ansioluetteloaan uusiksi, koska mielestäni siihen tarvitaan vähän selkeyttä ja lisäksi valokuva. Seuraavaksi katsomme työpaikkoja ja alamme tehdä hakemuksia.

Ohjaamo Lappeenranta osti Etelä-Saimaan 4H-yhdistys ry:ltä yhden henkilön työpanoksen syksyllä 2016 vahvistamaan ohjaamotoiminnan palveluohjausta. Käytännössä tämä tarkoitti sitä, että olin Ohjaamossa 20 tuntia viikossa ottamassa asiakkaita vastaan, neuvomassa ja opastamassa heitä sekä markkinoin ohjaamotoimintaa kouluissa ja erilaisissa tapahtumissa. Lisäksi tehtäviini kuului työelämätaitojen kouluttamista pienryhmissä ja ohjaamotoiminnan kehittämistä yhteistyössä muiden ohjaamotyöntekijöiden kanssa. Panostani tarvittiin erityisesti pedagogisen osaamisen alueella, joka on yksi vahvuuksistani. Olen ollut monta vuotta kouluttajana työttömien palveluissa sekä ohjannut monta nuorta työelämään ja tämä katsottiin myös ohjaamotyössä vahvuudekseni. Lähin työparini oli nuorisoneuvoja Minna Tarkiainen. Ehdotin hänelle, että minua kutsuttaisiin Ohjaamossa ohjaamoneuvojaksi. Tässä artikkelissa kuvaan yhtä työpäivää Ohjaamo Lappeenrannassa. Kaikki kuvatut tapahtumat perustuvat todellisiin tapahtumiin, tosin eivät ole tapahtuneet yhtenä päivänä. Haluan kirjoituksellani osoittaa mitä kaikkea ohjaamoneuvojan työnkuvaan kuului.

Ohjaamoon tullut nuori nainen saa ansioluettelonsa lähes valmiiksi ja ohjaamoneuvojana annan hänelle kotitehtävän: tee annetuilla ohjeilla ansioluettelo loppuun, tee ohjeillani hakemuksia, lähetä niitä ja tule käymään, jos tarvitset lisäapua. Nuori nainen poistuu kiittäen. Samalla ovenavauksella sisään pyrkää kolme nuorta miestä. Ohjaamoneuvojana toivotan heidät tervetulleeksi ja kysyn miten voin auttaa.

Nuoret kertovat, etteivät nyt tarvitse apua, mutta kahvi kyllä kelpaisi. Ohjaamoneuvojana näytän missä kahvinkeitin on ja nuoret alkavat keittää kahvia. Nuoret istuvat sohvilla, juovat kahvia, soittavat kitaraa ja vaihtavat kuulumisia. Yksi nousee hetken päästä ylös ja pyytää apua opiskelupaikan hakemisessa. Siirrymme tietokoneelle ja alamme yhdessä katsella erilaisia vaihtoehtoisia koulutuspaikkoja. Tulostamme muutamia mahdollisia paikkoja ja nuori jää miettimään mihin haluaisi hakea.

On tärkeää, ettei nuoria painosteta hakemaan opiskelupaikkaa. Toki heille kerrotaan, milloin hakuajat ovat, mutta Ohjaamo ei ole se paikka, jossa pakotetaan hakemaan opiskelupaikkaa, olemme enemmänkin turvapaikka ja se paikka, josta uskaltaa kysyä apua mm. opiskeluun.

Ohjaamopuhelin soi. Vanhempi soittaa huolestuneena lapsestaan, joka ei mene ammattikouluun, vaan nukkuu kotona, eikä opiskelu kiinnosta. Kerron Ohjaamon aukioloajat ja pyydän vanhempaa lähettämään lapsensa käymään meillä. Meillä ohjaamossahan ratkaistaan juuri tällaisikin asioita. Vanhempi rauhoittuu ja lupaa kertoa nuorelle, että on paikka, jonne tulla.

Ohjaamoon soittaa paljon huolestuneita vanhempia sekä asiantuntijoita, joiden asiakkaat tarvitsevat apua. Ohjaamo on oikea paikka kohdata nämä asiat ja henkilöt. Usein vanhempien huolestuneet soitot johtavat siihen, että nuori tulee ohjaamoon. Me puramme asian ja kerromme nuorelle kuinka toimia. Vanhemmille emme tietenkään kerro, mitä nuori on meille kertonut, ohjaamossa on vaitiolovelvollisuus. Lakin jo sen määrää.

Ovesta astuu sisään hyvin ahdistuneen näköinen nuori. Toivotan hänet tervetulleeksi ja huomaan heti, ettei kahville kutsu nyt auta. Kysyn häneltä, haluaako hän jutella kanssani kahden kesken. Nuori nyökkää arasti ja varmistan ensin, että palvelupisteeseen jää toinen henkilö. Lähden ahdistuneen nuoren kanssa juttelemaan sivummalle. Hän kertoo minulle tarvitsevansa apua monessa asiassa. Alkuhaastattelun jälkeen kutsun paikalle Ohjaamonuorisotyöntekijän, joka ottaa muistiinpanoni ja nuoren haltuunsa. Nuori saa apua.

Ohjaamossa työskentelee ohjaamo- ja nuorisoneuvojan kanssa aina ohjaamonuorisotyöntekijä. Heidän tehtävänä on ottaa vastaan asiakkaat, jotka tarvitsevat pitempiaikaista apua.

Kello on lähellä kahta iltapäivällä. Sisään astuvat Ohjaamo Lappeenrannan kumppaneita: terveydenhoitaja, TE-toimiston nuorten palvelujen asiantuntijoita ja ammatinvalinnan psykologi. He istuvat sohville odottamaan asiakkaita. Kohta ovesta tuleekin nuori nainen, jolla on asiaa ammatinvalinnan psykologille. Järjestän heille huoneen, jossa he voivat keskustella kahden kesken. Yksi nuori tulee ovesta, istuu sohvalle ja huomaa, että hänellä onkin asiaa terveydenhoitajalle. He juttelevat ja nuori saa avun, jota tarvitsi.

Ohjaamo on erilaisten asiantuntijoiden kohtaamispakka. Nuoren ei tarvitse hypätä ns. ”luukulta luukulle”, vaan hän voi tulla suoraan ohjaamoon ja hän saa kaiken samassa paikassa ja jopa yhdellä kertaa.

Ohjaamoneuvojana päivitän somen eli laitan Ohjaamo Lappeenrannan facebook-sivuille tietoa ensi viikon tapahtumasta. Instagramia varten otan pari kuvaa ja markkinoin sitä kautta nuorisolle ja yhteistyökumppaneille nuorten ruokailtaa. Huomenna ohjaamonuorisotyöntekijät tekevät nuorten kanssa yhdessä ruokaa ja keskustelevat samalla heidän kanssaan ruuan hinnasta sekä siitä miten vähällä rahalla saa tehtyä kotona ravitsevaa ja hyvää ruokaa.

Ohjaamotoiminnassa on tärkeää vaikuttaa siellä missä nuoret ovat eli somessa. Nettisivuja nuoret eivät ehkä lue, mutta ovat instassa ja facessa, tulevaisuus on snapissä.

Työaikani loppuu kello 16. Tarkistan, että olen kirjannut kaikki asiakkaat tilastoon, vien ohjaamopuhelimen omalle paikalleen, Lukitsen kaapit ja tarkastan, että tietokoneet ovat suljettu. Katson keittiön tilat läpi eli tarkastan, ovatko nuoret osanneet laittaa kahvikuppinsa astianpesukoneeseen, kuten on ohjeistettu, ja näyttääkö tila muuten siistiltä. Ohjaamoneuvojana olen taas tehnyt yhden työpäivän ja tiedostan, että huominen on taas ihan erilainen. Odotan sitä kuitenkin innolla. Apua tarvitsevia nuoria on koko ajan lisää ja me Ohjaamo Lappeenrannassa osaamme auttaa heitä.

Aamulla tapaamani Nuori nainen soittaa Ohjaamoon muutama viikkoa myöhemmin. Hän on saanut työpaikan ja kiittää saamastaan avusta. Ohjaamoneuvojana olen tyytyväinen, että olen pystynyt auttamaan.”

Lappeenrannan Ohjaamo-pisteen nuorisoneuvoja Minna Tarkiainen

”Ohjaamo Lappeenranta - ajatuksia

Ohjaamo on paikka jonne voi tulla silloin kun ei tiedä mihin menisi- mistä saisin avun?

Ei tarvitse tietää mikä asia hänksättää? Minkä palvelun piiriin kuulun?

Ohjaamon ajatukseen kuuluu, että tänne saa tulla. Ensin pysähdytään ja kuunnellaan kun asiakas ottaa yhteyttä. Sitten mietitään asiakkaan kanssa yhdessä miten lähdetään etenemään.

Olen työskennellyt Nuorten tieto- ja neuvontapalveluissa, Nuorten tiedotuspiste Verkossa vuodesta 2002. Ohjaamon työskentelyperiaate on sama, täällä on vain leveämmät hartiat, joihin niin työntekijä kuin asiakaskin voi nojata. Ohjaamon tiimiin kuuluu projektipäällikkö, ohjaamokoordinaattori, ohjaamonuorisotyöntekijöitä, nuorisoneuvoja, etsiviä nuorisotyöntekijä, pappi, TE-toimiston nuorten palveluiden asiantuntija ja ammatinvalinnanpsykologi sekä Eksoten sosiaaliohjaaja, sairaanhoitaja ja maahanmuuttopalveluiden palveluneuvoja. Tällä tiimillä on hyvä tehdä töitä!

Palveluverkon ja siellä työskentelevien ihmisten tunteminen on avainasemassa monialaisessa työssä.

Millaisen Ohjaamon olemme halunneet luoda?

Olemme halunneet tehdä Ohjaamon, jonne olisi helppo ottaa yhteyttä. Haluamme, että asiakkaat tuntevat olonsa rennoksi ja tervetulleeksi. Toivomme, että he voisivat olla juuri sellaisia kun ovat. Haluamme, että he tuntevat olonsa hyväksytyiksi sekä arvokkaiksi omana itsenään. Tämän suuntaista palautetta olemme saaneet myös asiakkailtamme.

Ohjaamo Lappeenrannan asiakaskunnan voisi jakaa neljään erilaiseen asiakasryhmään: one stop, palveluohjaus, vahva tuki sekä peilaus- asiakkuudet. One stop-asiakkuus tarkoittaa sitä että tullaan printtaamaan joku paperi, tiedetään jo tullessa mitä halutaan. Asian hoitamiseen menee varttitunti. Palveluohjausta tarvitsevien kanssa tehdään mm. työhakemus, CV, toimeentulotukihakemus, etsitään vapaita asuntoja, soitellaan Kelaan, haetaan opiskelupaikkaa, opintotukea. Kerrotaan, että voit tulla torstaina sairaanhoitaja-Irenen juttusille tai voit miettiä opiskeluasiaa Ulla-ammatinvalintapsykologin kanssa. Ohjaamon harrastepajat ovat myös oivallinen helppo, ilmainen tapa tutustua toisiin nuoriin aikuisiin, saada sisältöä päivään sekä oppia uusia taitoja.

Vahvaksi tueksi kutsuisin tilannetta kun asiakkaalla on monia juttuja mielensä päällä ja hän haluaa työntekijää rinnalla kulkijaksi. Tässä tilanteessa etsivä nuorisotyöntekijä on paras apu. Myös Ohjaamon yläkerrassa olevalle Eksoten Nuorten pajalle on helppo ohjata nuori, joka on työelämän- ja opiskelun ulkopuolella.

Yksi Ohjaamo Lappeenrannan ominaispiirteitä on vakituiset asiakkaat, jotka tulevat lähes päivittäin Ohjaamoon teelle tai kahville. Tämä on tärkeä kohtaaminen niin meille työntekijöille kuin asiakkaille. Luottamus puolin ja toisin ja asioiden peilaaminen ovat avainsanat. Opimme puolin ja toisin. Asiakkaat neuvovat toisiaan ja meitä työntekijöitä, kertovat ja kuuntelevat tarinoita, saavat vertaistukea. Asioiden hoitaminen voi tapahtua rennossa ilmapiirissä vapaamuotoisissa keskusteluissa. Osalle asiakkaista virastoasiointi on kirosana.

Rento fiilis- asiantuntijuus-osaaminen-kunnioitus-yhdessä tekeminen. Siihen kiteytyy mielestäni Ohjaamo Lappeenrannan ydin.”

"Imatran etsivien ajatuksia ja kokemuksia"

"Vaikeuksien kautta voittoon."

Hankkeen alussa etsivien oli hankala hahmottaa omaa rooliaan ohjaamossa. Tuli tunne, että etsivien ääni ei päässyt suunnitteluvaiheessa kuuluville sekä etsivän työn perusajatus meinasi hukkaa ohjaamoaatteen alle. Alku oli sekavaa, tuntui, että pyörää keksitään uudelleen.

Ohjaamon käynnistymiseen liittyi paljon etsivän perustyöltä aikaa vieviä tapaamisia, koulutuksia, palavereita yms. Hetkittäin kalenterissa ei enää ollut riittävästi aikaa omalle perustyölle.

Hankekauden aikana toiminnot ovat vakiintuneet ja löytäneet paikkansa. Etsivät nuorisotyöntekijät ovat löytäneet oman paikkansa alun sekavuuden jälkeen. Myös hetkittäinen toimeettomuuden tunne ohjaamopäivystysten aikana on poistunut. Imatran ohjaamolle löytyi oma tapansa toimia! Sama verkosto, jonka kanssa etsivät muutenkin olivat työskennelleet ja työskentelevät päätyi ohjaamoon. Näin ollen verkostotyölle oli luotu hyvä pohja jo aikaisemmin. Ohjaamotyöskentely onkin varmaan sen takia ollut luontevaa.

Imatran etsivät nuorisotyöntekijät työskentelevät sekä ohjaamosta käsin, että erillään, mutta tiiviissä yhteistyössä ohjaamoverkoston kanssa.

Ohjaamo sekä ohjaamon ryhmät ovat olleet yksi hyvä lisä / työmuoto etsivälle nuorisotyölle.

Etsivät ovat toimineet ns. sisäänheittäjinä ohjaamoon, mutta myös saaneet uusia asiakkaita ohjaamoon tulleista nuorista.

Parhaimmillaan etsivän työn asiakkaana oleva nuori on saanut yhdellä käynnillä avun toimeentuloon, työllistymiseen, opiskeluun jne. liittyen. Etenkin ohjaamoaikana tehtävät aktivointisuunnitelmat ovat vähentäneet nuorten luukulta luukulle juoksemista sekä nopeuttaneet nuorten sijoittumista toimenpiteisiin.

Ehdottomasti plussaa ovat olleet monet ohjaamon tarjoamat koulutukset. Esim. ratkaisukeskeinen neuropsykiatrinen valmentaja-koulutus.

Tällä hetkellä etsivillä on tunne, että etsivien ajatuksia ohjaamon suhteen kuullaan ja toiveita toteutetaan mahdollisuuksien mukaan.

Paras palkinto on ollut, kun nuori on ollut valtavan helpottunut ja kiitollinen poistuessaan ohjaamosta saadessaan ohjaamotiimiltä oikea-aikaisesti apua ja tukea moniin asioihinsa!”

Lappeenrannan Ohjaamo-pisteen bändipajan vetäjä Ossi Välimäki

”Loppuraportti – Ohjaamon bändipaja

Aloitin ohjaamon bändipajan vetämisen tammikuussa 2016, kun Lappeenrannan nuorisotoimen henkilöstö huomautti nuorisobändien dramaattisesta vähentymisestä lähivuosina. Lähtökohtaisena tavoitteena oli luoda nuorille ympäristö, johon on helppo tulla ja jossa voi tutustua yhdessä soittamisen iloihin. Tavoitteena oli niin ikään edistää nuorisobändien syntymistä. Bändipajalle järjestettiin tila kiinteistössä jo valmiiksi olemassaolevaan musiikinharjoittelutilaan ja pajaa markkinoitiin nuorisolle. Viralliseksi ikärajaksi sovittiin 15-29 vuotta, joskin tilanteen mukaan tästä tarvittaessa joustettiin.

Bändipajan ollessaan ensimmäinen laatuaan, lähestyimme toimintaa avoimin mielin lyömättä lukkoon liian tarkkoja raameja sille miten pajan tulee toimia. En myöskään itse pajan vetäjänä ollut aikaisemmin ohjannut musiikkitoimintaa muualla kuin omassa yhtyeessäni. Osasin kuitenkin tarvittavat asiat bändipajan perussisällöstä: Soiton ja teorian perusteet rummuissa, kitarassa, bassokitaraissa, pianossa ja laulussa. Osasin myös hahmottaa bändin sisäisen dynamiikan ja sen hallinnan. Opetuskokemukseni oli erittäin vähäistä, mutta olin varma että se on riittävää.

Muutaman hiljaisen pajakerran jälkeen kävijämäärät räjähtivät nousuun, kun viesti tavoitti kohderyhmän. Pieneen bändikämppään ahtautui samanaikaisesti jopa kolmetoista uteliasta nuorta. Tammikuun 2016 ja joulukuun 2017 välillä kävijämäärät ovat aaltoilleet noin 2-10 aktiivisen kävijän välillä per bändipaja-kerta. Keväällä 2016 saattoi siis olla aivan eri asiakkaat kuin syksyllä 2016, mutta kävijämäärät liikkuvat jokseenkin näissä lukemissa per pajakerta. Soittimia on riittänyt kerralla enintään noin 6 henkilölle. Asiakkaat saattoivat tällöin vuorotella soittovuorojaan tai vain seurata kiinnostuneena vierestä tai tarttua esimerkiksi helistimiin tai muihin pieniin ”lisäsoittimiin”. Luonnollisesti osa tutustujista kävivät vain tutustumassa, mutta osa kiinnostui enemmänkin. Vuonna 2017 alkoi muodostua pieni ryhmä säännöllisesti pajassa käyviä nuoria, joiden kanssa bändipaja on kehittynyt edelleen. Myös satunnaisempia vierailijoita on yhä käynyt.

Bändipajan vetäjän olen pitänyt huolen, että kukaan ei jää pienemmälle huomiolle kuin toinen ja että kaikki ovat tarpeissaan ja mielipiteissään samanarvoisia. Jokaiselle on

annettu soitinkohtaista opetusta heidän tarpeidensa ja minun taitojeni mukaan. Todennäköisesti tämä toiminta on johtanut siihen, että bändipajan säännölliset kävijät ovat nykyään pääsääntöisesti erityisnuoria. Bändipajan olemassaolon merkitys on muuttunut alkuperäisestä nuorisobändien lisäämisestä nuorten yleisen hyvinvoinnin lisäämiseen.

Osa bändipajassa kahden kuluneen vuoden aikana vierailleista nuorista soittaa nykyään jossain bändissä. Tällaiset nuoret ovat ilmeisesti käyttäneet bändipajaa pienimuotoisena ponnahduslautana jo kytevään musiikilliseen intohimoonsa. Osa nuorista ovat saapuneet pajaan selvittämään olisiko musiikki heidän juttunsa, vaihtelevin lopputuloksin. Osa nuorista on jäänyt bändipajan säännöllisemmiksi vieraisiksi ja heillä on nähtävissä selkeää kehitystä niin musiikillisissa kuin sosiaalisissakin taidoissa.

Esimerkkinä nuori mies A, jolla on diagnosoituja keskittymisvaikeuksia. A:lla ei ollut juuri mitään käsitystä musiikista kuuntelemista lukuun ottamatta. Hän oli kiinnostunut rumpujen soitosta, joten aloitimme nollasta. Nykyään hän on bändipajan luotettavin rumpali ja soittaa lisäksi auttavasti myös bassoa ja kitaraa. Yhdessä soittaminen vaatii intensiivistä keskittymistä yhteiseen tekemiseen.

Toisena esimerkkinä nuori mies B, joka on ollut erittäin hiljainen ja sisäänpäin kääntynyt. Bändipajassa hän on halunnut laulajan roolin, joka hänelle on luonnollisesti annettu. Häntä on kannustettu rohkeasti laulamaan, kokeilemaan erilaisia ratkaisuja ja ottamaan vetovastuuta yhtyeestä. Ohjaamon henkilökunta on kertonut minulle hänen tulevan nykyään juttelemaan omatoimisesti ja olevan muutenkin sosiaalisesti huomattavasti rohkeampi kuin aikaisemmin.

Vastaavia kehitystarinoita on kerrottavissa bändipajan tiimoilta useampiakin. Olen kehittynyt myös itse ohjaajana ja muusikkona. Olen joutunut etsimään uusia keinoja kommunikoida ja opettaa asioita sekä olen joutunut opettelemaan kärsivällisyyttä ja ymmärtämään paremmin erityisnuorten tarpeita. Osa pajassa kävijöistä on hallinnut oman soittimensa paremmin kuin minä osaisin koskaan opettaa. Tällaisten henkilöiden kanssa olemme keskittyneet enemmän yhdessä soittamisen taidon kehittämiseen. Opetuksessani kannustan omatoimisuuteen ja omien ratkaisujen etsimiseen. Samaan asiaan voi aina olla useita oikeita ratkaisuja, eikä minun tarjoama ehdotukseni aina välttämättä ole ainoa mahdollisuus. Näin olemme saaneet kävijöiltä uusia lähestymistapoja musiikkiin sekä kävijät ovat saaneet rohkeutta tehdä omia ratkaisuja.

Välillä bändipajan vetäminen on ollut erittäin raskasta. Liian monta vaikeaa asiakasta samaan aikaan, ongelmia yhteisessä ymmärryksessä ja kommunikoinnissa ja siitä seuraava mahdollinen hallitsematon kakofonia ovat välillä murentaneet motivaationi tehdä tätä työtä. Kuitenkin asiakkaiden ja muun ohjaamon henkilökunnan positiivinen

palaute bändipajasta, monituiset hyvät hetket kun yhdessä soittaminen rullaa sekä kaikilla on kivaa ja hyvä mieli ovat luoneet bändipajalle merkitystä ja tärkeyttä ja paikan monen nuoren viikon kohokohtana. Bändipajalla monet nuoret ovat uskaltautuneet myös keskustelemaan asioista, joita eivät välttämättä muutoin uskaltautuisi ottamaan esille.

Säännöllisesti käyvien asiakkaiden palaute on ollut lähinnä positiivista. Kävijät ovat kertoneet oppineensa paljon ja yhä useammin harjoittelevan musiikkia myös omalla ajallaan. Erityisenä kirsikkana huipulla on bändipajan asiakkaiden yhdessä luoma kappale, joka kantaa nimeä "Devil inside of me". Kappale on asiakkaiden (yhteistyössä vetäjän kanssa) sanoittama, säveltämä ja sovittama. Kappaleen äänityksiä ja julkaisua suunnitellaan alkuvuodelle 2018. Pajan vetäjä sekä asiakkaat toivovat hyvinvointia edistävän toimintansa jatkuvuutta pitkälle tulevaisuuteen."

Sosionomiopiskelijat Suvi Kuronen ja Susanne Valtonen

"Projektiopiskelijänäkökulmia

Porina & pöperö-illat olivat kerta toisensa jälkeen yhä positiivisempi kokemus. Jokainen meistä, niin työntekijä kuin nuori, koki olonsa viihtyisäksi ja vastaanotetuksi. Kaikki osallistuivat niin ruoanlaittoon kuin muuhunkin toimintaan, eikä kukaan jättäytynyt pois yhteisestä toiminnasta. Jokainen kantoi kortensa kekoon yhteisen illan mukavuuden takaamiseksi.

Tutustuimme toisiimme Olenko ainoa-leikin aikana, kerroimme unelmistamme ja haaveistamme toisillemme piirtämällä ja koimme yhdessä jotain uutta, kun kaiversimme Halloweenina kurpitsalyhtyjä yhdessä. Sitä Porina & pöperö-illat olivatkin. Eivät pelkkää ruokaa ja sen valmistamista, vaan yhdessäoloa. Jokainen tuli paikalle ja vastaanotetuksi juuri sellaisena kuin on, osallistuen toimintaan juuri sillä tavalla kuin haluaa tai pystyy, ja tuli kuulluksi silloin, kun halusi ja kun tehtiin yhteisiä päätöksiä. Odotan innolla vuotta 2018, jolloin voin jälleen palata Porina & pöperö-iltoihin, tällä kertaa tosin erilaisessa roolissa.

Suvi Kuronen, sosionomiopiskelija

Jos Porina & Pöperö iltoja olisi järjestetty jo aikaisemmin, olisin ehdottomasti osallistunut niihin. Iltoihin pääsin tutustumaan ensimmäistä kertaa koulun projektityön kautta. Valitsin projektiksi juurikin kiinnostuksen takia nämä torstai-illat. Nyt kun projekti on ohi omalta osaltani, jään kaipaamaan näitä iltoja. Onneksi voin osallistua vapaaehtoisena

iltoihin 2018. Tutustuin moneen uuteen ihmiseen torstai-illoissa ja sain uusia kavereita ja tuttavvia.

Omaan mieleeni päällimmäiseksi illoista jäivät yhteiset ruuanlaittotuokiot, ihmisten kanssa arjesta tarinointi ja ihmisten helppo lähestyminen: Kaikki olivat uskomattoman helposti lähestyttäviä P&P illoissa. Ohjelmaa oli helppo opiskelijana suunnitella osallistujille, kun ei ollut vastahakoista porukkaa ja monet aktiivisesti ehdottivat eri teemoja ja ideoita mitä voitaisiin tulevilla kerroilla toteuttaa.

Ohjaamon p&p illoista on muodostunut monelle nuorelle aikuiselle paikka, johon tullaan joka viikko turvalliseen ympäristöön. Illat tarjoavat seuraa, uusia tuttavuuksia, opettavaista puuhaa (esim. Ruuanlaittoa) ja tulee oikeasti sellainen tunne, että osaa jotain.

Susanne Valtonen, sosionomiopiskelija”

Imatran TE-toimiston nuorten asiantuntijat Sari Kuru ja Tuula Hautala-Piirainen sekä ammatinvalinnanohjaaja Piia Nironen

”Työ- ja elinkeinotoimisto Ohjaamossa Imatralla

Ohjaamo-toiminnassa Imatralla on alusta asti mukana olleet nuorten asiantuntijat Sari Kuru ja Tuula Hautala-Piirainen. Myöhemmin mukaan liittyi ammatinvalinnanohjaaja Piia Nironen.

TE-palveluja tarjotaan Ohjaamossa päivystysluonteisesti. Usein mukana nuoren palvelutilanteessa mukana on esim. sosiaaliohjaaja ja etsivä nuorisotyöntekijä. Toiminnan vahvuutena onkin nuoren palvelussa yhteistyö eri toimijatahojen kanssa ja näin nopea nuoren tilanteen arviointi.

TE-palvelujen tarjoaminen Ohjaamossa matalankynnyksen palveluna sopii hyvin nuorten palveluun. Nuorten kohtaaminen on välitöntä ja se helpottaa nuoren tilanteen selvittelyä. Usein myös nuori kertoo tapaamisen jälkeen saaneensa apua tilanteeseensa.

Me nuorten asiantuntijat olemme olleet mukana koko ajan täydellä sydämellä.

Lisätietoja: <http://toimistot.te-palvelut.fi/web/guest/kaakkois-suomi>

facebook/KaakkoisSuomenTEtoimisto”

TE-toimiston ammatinvalinta- ja uraohjauksen psykologi Ulla Karhi

”MIUN TAIVAL OHJAAMO LAPPEENRANNAS

Olen TE-toimiston ammatinvalinta- ja uraohjauksen psykologi. Kyseisissä tehtävissä olen toiminut pian viisi vuotta. Sitä ennen oma ammatillinen polkunni on ollut suoraan sanottuna sekalainen kliinisestä neuropsykologista psykologian ammatillisen opettajuuden kautta kehitysvammaisten nuorten aikuisten ammatilliseksi opettajaksi. Pitipähän jossakin välissä toimia jonkin aikaa yrittäjänäkin.

Ohjaamo Lappeenrannan toiminnassa olen ollut mukana sen syntymäponnisteluista asti. Alun suunnittelukokoontumisista muistan, että TE-toimistossa kyseltiin vapaaehtoisia käynnistelemaan Ohjaamo-nimistä hanketta Lappeenrantaan (joillakin muilla paikkakunnilla toiminta oli jo hyvässä vauhdissa). Ilmoittauduin halukkaaksi, vaikka koko tehtäväkuvasta tai sitoutumisen laadusta ei ollut minkäänlaista käsitystä. Lappeenrannassa käytännöksi muotoutui TE-toimiston nuorten asiantuntijan ja ammatinvalintapsykologin muodostaman parivaljakon päivystykset Ohjaamossa Monarilla kerran viikossa, torstai-iltapäivisin. Ajatuksena siis tarjota alle kolmikymppisille matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapalveluita mahdollisimman

monipuolisesti niin, että asiakkaiden ei tarvitsisi hapuilla luukulta toiselle tarvitessaan eri virastojen apua – virastojen tai asiantuntijoiden päinvastoin tulisi olla tavoitettavissa yhdessä ja samassa paikassa helpottamaan ohjautumista tarvittavien palvelujen piiriin.

Ohjaamotoiminnan käynnistyminen oli jokseenkin kivuliasta. Manattiin heikkoa tiedottamista, laiskoja yhteistyökumppaneita, saamattomia nuoria, liian kuumaa tai kylmää säätä ja milloin mitään. Asiakkaita vain ei tullut. Vihdoin jossakin vaiheessa Ohjaamossa alkoi pyöriä parikymppisiä ammattiopistolaisia, taisivat olla nuoria miehiä enimmäkseen. Itselleni on jäänyt se mielikuva, että nuorukaiset hakeutuivat jokseenkin joka päivä aukioloaikoina hengaillemaan Ohjaamoon. Vähitellen porukkaa tuli lisää, se vaihtui, vakijengin lisäksi joukossa alkoi näkyä yhä uusia kasvoja. Ohjaamon ja nuorisotoimen henkilökunnalla on taatusti aivan selkeä käsitys kävijäjoukon muodostumisesta, mutta meillä kerran viikossa piipahtajilla sitä ei ollut eikä ole vielääkään. Muutaman vakituisemmin paikalla olevan nuoren muistaa nyt jo jopa nimeltä.

Uskon, että ilman Ohjaamon henkilökunnan rivakkaa toimintaa ammatinvalinnanohjauksen psykologille ei olisi montaakaan nuorta uskaltanut. Alkukankeuden hellitettyä minullekin alkoi sitten kuitenkin ohjautua kävijöitä, kaikki Ohjaamon/nuorisotoimen henkilöstön ansiosta. Melkein heti huomasin, että päivystysaika (kaksi tuntia) oli aivan liian lyhyt. Yhden nuoren asioissa meni helposti tunti, vaikka yritin olla ajankäytön suhteen napakka. Alkuperäinen ajatushan kaiketi oli, että päivystyksessä keskustellaan aika yleisellä tasolla ja tarvittaessa nuori ohjataan Ohjaamossa aloitetun neuvonnan jälkeen ”kunnon ohjaukseen” TE-toimistoon. Kuitenkin ne asiakkaat, jotka rohkenevat tulla psykologin pakeille, alkavat helpostikin avautua hankalistakin asioista, jolloin olisi mielestäni epäkohteliasta oikoa mutkat suoriksi keskeyttämällä tai ohittamalla saavutettu luottamus. Entä jos päivystysaikana psykologille olisi tulossa vaikkapa viisi nuorta: olisi myöskin tylyä käännyttää osa pois kehottamalla tulemaan paremmalla onnella joku toinen kerta. Viiden asiakkaan päivystyspäiviä on onneksi ollut tähän mennessä vain kerran. Ohjaamopäivystykseen käytettävän resurssin arvioijalla voisikin tässä olla tuumaamisen paikka. Hiukan ristiriitaiseksi koen myös aikavarauksettoman asioinnin Ohjaamossa juuri ajan tasapuolisen jakamisen takia. Toisaalta aikavarauksettoman asioinnin perusidea tietysti on matalan kynnyksen palvelun saavutettavuus.

Ne nuoret, jotka ovat Ohjaamossa käyneet ammatinvalinnanohjauksessa, ovat tulleet useimmiten joko opintojen keskeytymisen tai takkuamisen vuoksi. Melkein jokaisella on samalla ollut terveydellisiä hankaluuksia, joskus fyysisen, mutta vielä useammin psyykkisen terveydentilan pulmaa. Koska näiden asiakkaiden tilanteet ovat mutkikkaita monen ison ongelman kombinaatioita, ei ole ehkä vaikeaa ymmärtää 20 minuutin neuvonta-ajan riittämättömyyttä. Viime aikoina asiakkaikseni on tullut yhä enemmän yliopisto-opiskelijoita, ammattiopistolaisia jonkin verran, lukiolaisia ei juuri lainkaan. En kuitenkaan usko, etteivätkö samantyyppiset pulmat koskisi myös heitä, mutta en osaa

arvata ohjautumattomuuden syytä tai syitä. Yliopisto-opiskelijoilla on kuitenkin käytettävissään opintopsykologin palvelut, lukiolaisilla ja ammattiopistolaisilla ei. Kuten aiemmin totesin, monet tulevat ohjaukseen Ohjaamon työntekijän/nuorisotyöntekijän aloitteesta. Jotkut tulevat tukihenkilön, terapeutin tai vanhemman kanssa, osa itsenäisesti ja oma-aloitteisesti. Sana taitaa sitten kuitenkin kiiriä.

Itselleni on ollut erittäin tärkeää saada avarrettua yhteistyöverkostoa. Se ei olisi nykyisenkaltaisella konkreetilla tasolla ilman Ohjaamossa toimimisen mahdollisuutta. Yhteistyökumppaneille on tullut nimen lisäksi kasvot, mikä todellakin helpottaa, yksinkertaistaa ja rikastaa jokapäiväisen työn tekemistä. Ja kaiken arkisen kiireen, epäonnistuneiden tapausten, riittämättömyyden tunteiden ja pieleenkin menneiden päivien lisäksi – meillä on Ohjaamossa myös hauskaa!”

Eksoten aikuissosiaalityön ja TYP:n asiantuntijat Marjut Asikainen ja Maarit Anttalainen

”Sosiaaliohjauksen näkökulma Ohjaamossa

Aikuissosiaalityön ja Työvoiman palvelukeskuksen sosiaaliohjaajat ovat paikalla Imatran Ohjaamossa keskiviikkoisin. Sosiaaliohjaajien tapaamia nuoria voivat askarruttaa esimerkiksi talouteen, asumiseen, koulutukseen, työllistymiseen, päihteisiin, mielenterveyteen, kuntoutukseen tai sosiaalisiin suhteisiin liittyvät asiat.

Sosiaaliohjauksen näkökulmasta työskentelyä Ohjaamossa helpottaa, kun yhteistyökumppaneita on saman katon alla eri organisaatioista. Monialaisen tiimin avulla nuorilla on mahdollisuus saada kokonaisvaltaisempaa tukea asioiden selvittelyyn, joka Ohjaamossa päästään aloittamaan välittömästi. Nuoren tilanteesta riippuen voidaan asioita käsitellä yhdessä esimerkiksi etsivä nuorisotyöntekijän ja/tai Te-toimiston nuorten asiantuntijan kanssa. Kun nuoren palvelutarpeisiin voidaan vastata viivytyksettä, on myös paremmat mahdollisuudet ehkäistä nuoren syrjäytymistä, vähentää tai kokonaan pysäyttää heidän jo alkanut syrjäytyminen. Nuorta ei välttämättä saa hoitamaan asioitaan virastoon ja elämäntilanne voi tämän vuoksi vaikeutua. Ohjaamon matalan kynnyksen palveluihin tuleminen on nuorelle helpompaa ja nuoren sitoutumista palveluihin saadaan näin lisättyä. Ohjaamon ilmapiirillä on jo vaikutusta siihen, millaiseksi nuori kokee asioimisen. Rentous, kiireettömyys, kahvittelu ja epävirallinen tila luo puitteet välittömään kanssakäymiseen asiakkaan ja työntekijöiden välille.

Sosiaaliohjauksen näkökulmasta on ollut positiivista huomata, miten innostuneesti nuoret ovat lähteneet mukaan Ohjaamon tarjoamiin harrasteryhmiin. Tällä on

myönteinen vaikutus nuorelle, jolla on kapeat sosiaaliset verkostot tai mahdollisuus harrastustoimintaan.

Sosiaaliohjauksen kannalta monialaisen verkoston yhteistyö Ohjaamossa on voimaannuttavaa. Toisten toimijoiden tapaaminen ja nuoren asioiden yhdessä hoitaminen tuo onnistumisen kokemuksia sekä voimaannuttavia hetkiä arkeen ja työhön. Ohjaamossa eri alojen asiantuntijuutta ja osaamista pääsee yhteistyöllä jakamaan paremmin, samalla oppien tuntemaan toisten ammattilaisten työkenttää.”

Eksoten päihdeklinikan sairaanhoitaja Irene Dietrich

”Sairaanhoitajan näkökulma Ohjaamossa

Asiakkailla kysymykset voivat liittyä esimerkiksi terveyteen, työn hakuun tai sosiaalitukiin. He myös kertovat monesti tekemisen puutteesta. Ohjaamosta saatavan ohjauksen lisäksi siellä voi myös harrastaa eri pajoissa, rakentaa uusia sosiaalisia suhteita ja viettää aikaa.

- Ohjaamon yhteistyön kautta on meidän palvelujen piiriin saatu aiemmin niiden ulkopuolella tai heikosti palveluihin sitoutuneita nuoria aikuisia. Etsivien nuorisotyöntekijöiden tuella on mahdollisuus saada asiakas ohjattua hakemaan apua päihdepuolen palveluista ja sitoutumaan mahdollisesti myös hoitoon.

Ohjaamotyön helpottaa sekä asiakkaan elämää että omaa työskentelyä ammattilaisena. Yhteistyötä tekee joustavaksi fyysisesti samassa tilassa oleminen, kun muita työntekijöitä voi konsultoida heti.

Ohjaamon monialainen yhteistyö toimii hyvin verkostoitumisen ansiosta, kun voi ottaa tarvittaessa yhteyttä tai keskustella heti paikan päällä. Ohjaamon tiimin on luontevaa kysyä toisiltaan tarvittaessa esimerkiksi palveluohjaukseen liittyviä kysymyksiä. Toisiin on helppo ottaa yhteyttä ja työskennellä tiiminä yhdessä asiakkaan kanssa. Nuorten kanssa käytävät keskustelut tuovat voimaa omaan työhön.

- Asiakkailla on mahdollisuus saada kokonaisvaltaisempi tuki muun muassa elämänhallintaan moniammatillisen tiimin tuella. Vaikeasti tavoitettavia asiakkaita on mahdollista saada palvelujen piiriin ja jossain määrin sitoutumaan yhteistyöllä henkilökunnan kanssa.

Myös nuorten kannalta avun ja tuen saamista helpottaa se, että Ohjaamossa ollaan asiakkaiden kanssa yhdessä heidän tilassaan. Yhteisissä kohtaamisissa on mahdollista

luoda asiakkaalle kiireetön ilmapiiri. Kohtaamisia helpottaa työntekijöiden tavoitettavuus ja tuttuus sekä se, että voit saapua ilman ajanvarausta ”olohuoneeseen”.

Asiakas voi jutustelun ohessa huomata, että onkin joitain terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä kysymyksiä, jotka voidaan joko siinä saman tien käydä läpi, ohjata eteenpäin tai käydä kahden kesken läpi tarkemmin.

Myös ohjaamotyössä on haasteensa. Onko kaikille mahdollista tarjota oikeaa palvelua, kun asiakaskunta on hyvin monimuotoinen. Entä miten tavoittaa haastavammissa tilanteissa olevia nuoria aikuisia ja saada heidät sitoutumaan mukaan? Vaikka yksi ohjaamotyön terän kärjistä on sen moniammatillisuus, voi sen vaikuttavuutta olla kuitenkin hankala arvioida. Johtuivatko muutokset asiakkaan elämässä juuri tietystä palvelusta tai toimintamallista? Jos muutoksia ei saatu aikaan, mistä se johtui?

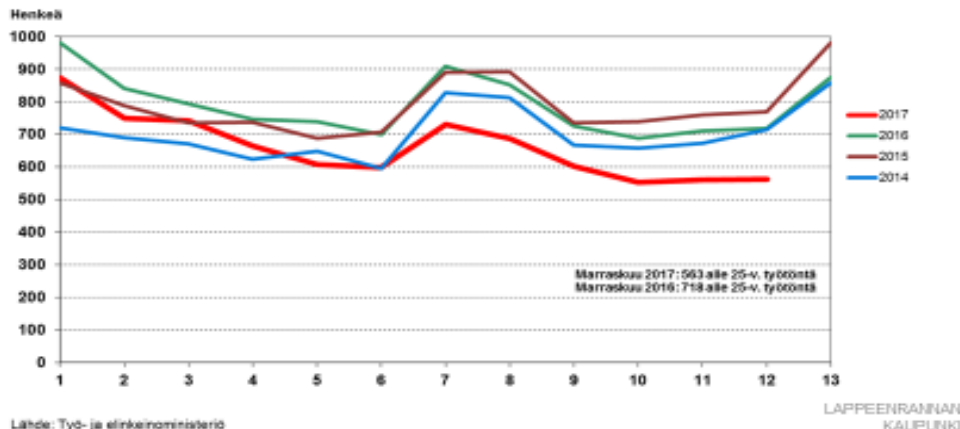
4.3 Taustaorganisaatioiden hallinto

Lappeenrannan kaupungin hyvinvointipalvelujen kehittämispäällikkö Sanna Natunen

”Ohjaamo nuorten työttömyyden suunnan kääntäjänä

Lappeenrannan kaupungin tuoreet työllisyystilastot marraskuulta 2017 tulivat uuden vuoden aaton aattona 2018. Alle 25-vuotiaiden työttömien määrä on laskenut koko vuoden 2017. Nuoria on työllistynyt hyvin avoimille työmarkkinoille. Etenkin ammattikoulutetut nuoret ovat päässeet hyvin töihin. Määrällisesti työttömiä nuoria on kuitenkin vielä paljon. 563 nuorta liikaa. Nuorten työllistymisen edistymistä on analysoitu yhdessä Kaakkois-Suomen TE-toimiston kanssa. Yhtä selkää syytä ei voida nimetä, mutta parantunut talous- ja työllisyystilanne lienee suurin syy parantuneeseen tilanteeseen. Ikäluokat pienenevät ja nuoret liikkuvat myös aktiivisesti niin opiskelun kuin työnkin perässä paikkakunnalta toiselle. Parantuneeseen tilanteeseen on voinut vaikuttaa myös ammattilaisten yhteistyön lisääntyminen ja panostaminen ennaltaehkäisyyn – itse uskon vahvasti myös tähän.

Alle 25-vuotiaat työttömät Lappeenrannassa 2014–2017

Nuorten eriarvoistuminen näkyy kuitenkin myös Lappeenrannassa. Alle 29 -vuotiaissa työttömistä nuorista yli 100 on ollut työttömänä yli vuoden. Kuilu hyvin ammattiopinnot läpäisseiden tai aktiivisesti opiskelupaikkaa hakevien välillä verrattuna heikosti ammattiopinnoissa menestyneisiin tai opinnot keskeyttäneisiin kasvaa. Pisimpään TE-toimistossa asioivien ryhmässä moniongelmaisuus on yleistä myös nuorten kohdalla.

Lappeenrannan kaupungin tavoitteen on tukea kaikkia nuoria opiskeluun ja työelämään. Tässä loistavaa työtä on tehnyt Lappeenrannan Ohjaamo. Yksilökäyntejä oli Ohjaamossa kesäkuussa 2017 jo yli tuhat kun edellisenä vuonna koko vuoden käyntejä oli hieman yli 1500. Enimmäkseen nuoret yli 18 -vuotiaat käyvät ohjaamossa selvittämässä työhön tai opiskeluun liittyviä kysymyksiä. Ohjaamo on tehostanut yritys yhteistyötä ja tulee painottamaan tätä entisestään tulevina vuosina.

Myös työ- ja elinkeino ministeriössä (TEM) on huomattu ohjaamoiden merkittävä työ. Jo puoliväliriihessä linjattiin osana nuorten syrjäytymistä ehkäisevää ohjelmaa, että ohjaamotoiminta vakinaistetaan. Kaakkois-Suomen TE-toimisto on saamassa ensi vuoden alusta Etelä-Karjalaan henkilöstöresurssia ohjaamon juurruttamiseen ja edelleen kehittämiseen. Ohjaamo toiminta on nostettu yhdeksi kehittämiskohteeksi myös kaupungin strategiassa. Kaupunki on nähnyt ohjaamo toiminnan merkityksen ennaltaehkäisevänä matalan kynnyksen toimintana, jonka nuoret kokevat omakseen.

Lappeenrannan kaupunki haluaa edelleen painostaa etenkin nuorten osaamisen ja työllistämisen edistämiseen. Tarkoitus on yhdessä paikallisten oppilaitosten ja yritysten kanssa löytää uusia keinoja houkutella nuoria jäämään kaupunkiin asumaan. Tässä merkittävintä on harjoittelupaikkojen, opinnäytetyöpaikkojen ja itse konkreettisten työpaikkojen löytyminen. Ohjaamalla on kaikki mahdollisuudet kääntää nuorisotyöttömyyden suunta vielä jyrkempään laskuun, jos kaikki eri alojen ammattilaistit ja yritysmaailma puhaltavat samaan suuntaan YHDESSÄ! Positiivisen

suunnan säilyttämiseksi ja tilanteen edelleen parantamiseksi tarvitaan mukaan kaikkia niin yrittäjiä, järjestöjä ja julkista sektoria sekä oppilaitoksia kotitalouksia unohtamatta.

Imatran kaupungin hyvinvointipalveluiden päällikkö Arja Kujala ja vastaava nuorisohjaaja Marika Vento

”Ohjaamon juurruttaminen

Imatralla ohjaamo-toiminnan juurtumista on edistetty huomioimalla ohjaamo-toiminnan jatkuminen kaupungin strategiassa, sekä nuorisopalveluiden henkilökunnan tehtävänkuvia muokkaamalla. Etsivä nuorisotyö vakiinnutettiin Imatralla keväällä 2017 ja samalla yksi nuorisohjaajan tehtävä muutettiin ohjaamoneuvojaksi. Ohjaamo Imatran aukioloaikoja pystyttiin näillä toimilla laajentamaan pysyvästi niin, että ohjaamo on auki kaksi kertaa viikossa.

Imatran ohjaamossa toimivia monialaisia ammattilaisia ovat työvoimahallinnosta nuorten palveluiden asiantuntija, Eksoten aikuissosiaalityön ja sosiaalisen työllistämisen sosiaaliohjaajat, Imatran nuorisopalveluiden ohjaamoneuvoja, etsivät nuorisotyöntekijät, nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelujen työntekijä.

Imatran työ- ja elinkeinotoimiston nuorten palveluiden asiantuntijat ovat olleet alusta lähtien mukana ohjaamo-toiminnassa.

Ohjaamon vahvuudet

Imatralla ohjaamon vahvuudet ovat jo osittain valmiiksi muodostuneessa monialaisessa verkostossa, sekä pitkät perinteet yhteistyöstä ja luottamus toisen ammattilaisen osaamiseen. Tätä aikaisempaa yhteistyötä on hyödynnetty sujuvasti ohjaamossa. Kaikilla ohjaamossa työskentelevillä toimijoilla on selkeä kuva siitä, että olemme yksi ovi, jossa on monta palvelua nuorille.

Ohjaamo Imatralla on oma tunnuslaulu ”Mene ohjaamoon”, jonka videointiin osallistuivat nuoret ja ammattilaiset yhdessä. Nämä monet yhdessä koetut hetket lisäävät yhteisöllisyyden tunnetta ja ajatus siitä, että ”me kaikki yhdessä”- teemme ohjaamo Imatran, toteutuu.

Ohjaamossa työskentelevät ammattilaiset tuovat mukanaan oman alansa asiantuntijuuden. Keskeiseksi ohjaamossa nouseekin tuon osaamisen hyödyntäminen ja yhdistäminen nuorten palvelutarpeisiin vastattaessa. Monialaisen osaamisen kehittämisessä keskeisiä asioita ovat monialainen yhteistyö, vuorovaikutuksen ja verkostotyön kehittäminen, palveluohjaus ja ratkaisukeskeisyys. Lisäksi ohjaamo Imatran

ajanvarauksettomat palvelut ovat juuri sitä, mitä matalan kynnyksen palveluilla tarkoitetaan.

Ohjaamon kehittäminen

Ohjaamo Imatran toimintaa on kehitetty nuorten ohjaamoraadin kanssa yhteistyössä. Ohjaamoraati koostuu viidestä yli 18- vuotiaista nuorista, jotka ovat käyttäneet ohjaamo Imatran palveluja. Lisäksi ammattilaisten kanssa toimintaa kehitetään kuukausittain olevilla kokouksilla. Ohjaamon kehittämistyöhön tarvitaan edelleen paljon aikaa ja paikallisten tarpeiden tulee ohjata ohjaamon kehittämistä, vaikka valtakunnallisesti on tarkoitus luoda yhdenmukainen palvelukokonaisuus.

Ohjaamon haasteet

Hankekauden alussa haasteena oli kokonaan uuden toimintamallin tuominen nuorisopalveluiden työkentälle, mutta nykyisin nuorten palveluissa monialaisesta yhteistyöstä on tullut oleellinen osa perustyötä.

Haasteena nousee myös ohjaamon markkinointi. Markkinoinnin täytyy olla jatkuvaa, vaihtelevaa ja nuorten näköistä, jotta se tavoittaa kohderyhmän nuoret ja heidän lähipiirinsä, sekä yhteistyöverkoston.

Tulevaisuuden haasteena, hankekauden päättyessä ohjaamon koordinointiin on kiinnitettävä erityistä huomiota. Nyt olemassa olevien verkostojen ylläpitäminen, sekä uusien kontaktien luominen vaatii vahvaa asiaan perehtyneisyyttä.

Ohjaamon tulevaisuus

Ohjaamo Imatra toimii väistötiloissa vuoteen 2020 asti. Väistötilat sijaitsevat kauppakeskuksessa, joka on vastannut erittäin hyvin ohjaamon ja etsivän nuorisotyön tarpeisiin, sillä paikka on leimaamaton, sekä se on sijainniltaan keskeinen, joten nuorten on ollut helppo asioida ohjaamossa. Kävijämäärät ovat olleet nousujohteisia. Nuoren tarve ja ohjaamon palvelut eivät välttämättä kuitenkaan aina kohtaa, koska ohjaamo on auki vain tiettyinä ajankohtina, joten tulevaisuudessa on toive laajentuneista aukioloajoista.

Nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluiden matalan kynnyksen palveluihin panostamisella entistä enemmän on ollut ennalta ehkäiseviä vaikutuksia ja pitkällä tähtäimellä sillä saadaan kustannussäästöjä.

Tulevaisuudessa täytyy muistaa nuorten toiveiden kuunteleminen ohjaamon toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä. Tämä tuo nuoria mukaan toimintaan ja lisää osallisuuden kokemista.

Resursointia ohjaamoon tulee huomioida jatkossakin riittävästi. Ohjaamossa työskentelevillä työntekijöillä tulee olla mahdollisuus vaikuttaa monialaisen verkoston työskentelyn sisältöihin sekä omaan työrooliinsa siinä. Tällä hetkellä ohjaamotiimistä puuttuu terveydenhoitajan työpanos. Tulevaisuudessa terveydenhuollon osaamista kuitenkin tarvitaan osana moniammatillista tiimiä entistä enemmän.”

Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden (Eksote) perhe- ja sosiaalipalvelujen johtaja Marja Kosonen

”Nuorten kanssa Ohjaamossa - Eksoten näkökulma Ohjaamo-toimintaan

Etelä-Karjalan Ohjaamon syntyhistoriassa 13.2.2015 oli tärkeä päivä. Tuolloin Krista Huovila Lappeenrannan kaupungintalolta ilmoitti yhteistyökumppaneille, että Etelä-Karjalan Ohjaamo – hankkeen rahoitushakemus valmistui ja lähti saman tien EURA -järjestelmän kautta Keski-Suomen ELY-keskukselle. Hakemukseen oli jo tuolloin pääpiirteittäin kirjattu Ohjaamon nykyinen toimintamalli. Rahoittajan myönteinen hankepääätös 24.2.2015 tuli nopealla aikataululla.

Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden (Eksote) sitoutui aikanaan toteuttamaan valtiovarainministeriön kuntakokeilun nuorisotakuu-osiota yhteistyössä Etelä-Karjalan kuntien kanssa. Tämä onnistunut kokeilu loi luontevan pohjan sille, että lähdimme mukaan suunnittelemaan Etelä-Karjalan Ohjaamo – hanketta. Eksotessa annamme suuren arvon sille, että kaikki maakunnan nuoret saavat mahdollisimman yhdenvertaiset lähtöasetelmat elämänpoluilleen.

Ohjaamo on nuorten alle 30-vuotiaiden matalan kynnyksen palvelukeskittymä, jonka toiminta tähtää siihen, että kaikki kohderyhmään kuuluvat nuoret pääsevät kiinni perusopetuksen jälkeisiin opintoihin sekä työelämään. Ohjaamo on nuorten apuna ja tukena myös tilanteissa, joissa nuori hakee keinoja selviytymiseen ja nuorella on hankaluuksia arjen hallinnassa. Tavoitteena on, että Ohjaamo toimii nuorten tukena kunnes hänen tilanteeseensa löytyy pysyvämpi ratkaisu työllistymisen, koulutuksen tai tarvittaessa erityispalveluista saatavan avun kautta.

Ohjaamomainen toimintamalli on ideologialtaan yhteensopiva Eksoten toimintaperiaatteiden kanssa: yhdessä asiakkaan kanssa, varhainen puuttuminen,

integroidut toimintamallit, matalan kynnyksen apu sekä omatoimisuuden ja itseohjautuvuuden kehittäminen ovat tärkeitä arvojamme ja tavoitteitamme.

Yhteistyö maakunnan kuntien, TE-toimiston, Kelan, kolmannen sektorin toimijoiden, yritysten ja monien muiden toimijoiden kanssa muodostaa eräänlaisen palveluekosysteemin. Tässä systeemisessä kokonaisuudessa niin Eksote kuin muutkin toimijat ovat havainneet yhtäältä keskinäisen riippuvuutensa välttämättömyyden, toisaalta yhteistyön kehittämisen suomat mahdollisuudet palvelujen asiakaslähtöisyyden, vaikuttavuuden kuin myös tehokkuuden näkökulmista. Palveluekosysteemissä nuoret yksilöllisine tarpeineen ovat keskiössä.

Nyt kun kolmevuotinen Etelä-Karjalan Ohjaamo – hanke on loppusuoralla, on ilo havaita sen mukanaan tuomat onnistumiset. Lappeenrannan ja Imatran Ohjaamoiden palveluita käyttäneet nuoret ovat antaneet toiminnasta kiitettävän arvostuksen. Hankkeen toteuttamisen myötä toki havaitsimme, että maantieteellisesti laajan maakunnan äärikuntien nuorten palvelujen yhdenvertainen toteuttaminen on haasteellista. Ohjaamo on kuitenkin osaltaan tuonut lisävalaistusta myös kehittämisen reunaehdoista ja mahdollisuuksista.

Eksotessa olemme vakuuttuneita siitä, että Ohjaamo-tyyppinen työ on monin tavoin kannatettavaa. Tämä on todettu myös ministeriöiden tasolla. Toimiville Ohjaamoille on myönnetty toiminnan vakinaistamiseen ja tehostamiseen budjettirahoitusta, joka kanavoidaan TE-toimistojen kautta. Ohjaamot tarjoavat samalla konkreettisen tavan integroida maakunnassa kasvu- ja sote-palveluja sekä kuntien ja muiden nuorten parissa toimivien tahojen palveluja. Keskeistä on säilyttää jatkossakin kynnyksetön palvelu, mistä nuori saa tietoa, neuvontaa ja ohjausta vaivattomasti. Lähtökohtana on, että Ohjaamossa nuori kohtaa ammattilaisen, joka ottaa kopin ja vastaa nuorten yksilöllisiin tarpeisiin kulloisenkin tilanteen mukaan.

Lopuksi esitän Eksoten puolesta lämpimät kiitokset teille kaikille Etelä-Karjalan Ohjaamon kehittämistyössä mukana olleille ja asiaan myötävaikuttaneille tahoille. Ohjaamoiden alkuvaiheen tulokset ovat rohkaisevia. Tästä on hyvä jatkaa yhdessä nuorten kanssa.”

”Ohjaamosta äärikuntien näkökulmasta

Jokunen vuosi sitten nuorisotyön kentällä yhä useammin kuului sana Ohjaamo. Sana herätti ihmetystä, innostusta ja vastustustakin. Epätietoisuus siitä, kuinka paljon uusi palvelumalli tulee työllistämään tai kuinka se saadaan istumaan pikkukuntienkin profiiliin, toi esiin monenlaisia ajatuksia.

Ohjaamo-toiminta käynnistyi Etelä-Karjalassa vuoden 2015 alussa Lappeenrannan ja Imatran kaupunkien ja Eksoten kolmivuotisella ESR-hankkeella. Muut Etelä-Karjalan kunnat ja TE-palvelut ovat muun muassa tämän toiminnan avulla sitoutuneet edistämään nuorisotakuun toteutumista. Ohjaamon visiona ja tavoitteena on nuorten työllistymisen, koulutuksen ja osallisuuden edistäminen tarjoamalla tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita ja ohjaamot toimivat palvelukokonaisuuksia koordinoivana moniammatillisen yhteistyön alustana. Tarkoituksena on ollut luoda uudenlainen matalankynnyksen palvelu auttamaan arjen ja elämänhallinnan sujuvuudessa neuvonnan, tiedotuksen, ohjauksen ja erilaisten ryhmätoimintojen avulla. Fyysisesti Etelä-Karjalan Ohjaamot ovat toimineet Lappeenrannassa ja Imatralla. Pikkukuntiin palvelua on saatu jalkautuvan Ohjaamo-henkilöstön muodossa.

Pääsääntöisesti äärikunnissa Ohjaamo on otettu hyvin vastaan ja sen toiminnan on koettu olevan hyvä ja tervetullut lisä nuorten hyvinvointia edistävissä palveluissa. Etenkin etsivät nuorisotyöntekijät ovat saaneet Ohjaamosta oivallisen avun tekemänsä työn tueksi. Matalankynnyksen palvelu ja ilman ajanvarausta toimiminen on ollut pientä kuntaa ja sen nuoria hyödyttävää, ja monet etsivät nuorisotyöntekijät ovatkin vierailleet Ohjaamossa nuorten kanssa. Saman oven takaa on saatu palvelua sujuvasti ilman ajanvarausta monenlaisiin ongelmiin, plussana vielä rento ja viihtyisä asiointiympäristö. Kuitenkin kauimpana sijaitsevista pienistä kunnista varsinaiseen Ohjaamoon on hyvinkin pitkä matka, jolloin etsivä nuorisotyöntekijä on toiminut pienenä ohjaamona, ja tarvittaessa puhelinkonsultaatiolla on saatu asioita ratkeamaan. Ehkäpä Ohjaamon aktiivisempi moniammatillinen jalkautuminen pikkukuntiin palvelisi paremmin nuoria ja tukisi kunnissa yksin työtä tekevien etsivien työtä. Kunnan nuorisotila olisi tällaiseen hyvä ja nuorille jo entuudestaan tuttu paikka. Myös ulkopuolisten työntekijöiden tullessa nuorille tutuksi, madaltuu kynnys ottaa apua vastaan, ehkäpä jopa pyytää sitä.

Nuoret ovat saaneet tietoa Ohjaamon toiminnasta pääsääntöisesti sosiaalisen median kanavien ja työntekijöiden kautta. Tietoa toiminnasta tulisi kumminkin vielä systemaattisemmin levittää, tehdä siitä osa lukukausirutiineja. Kouluvierailut ovat olleet tässä loistava työväline. Myös opiskelijoiden fyysinen vierailu lähimmässä Ohjaamossa auttaa palvelun tarjoamien mahdollisuuksien ymmärtämisessä. On aivan upeaa, että nuori, jolla ei ole ennestään aikuista tukiverkostoa, voi vain kävellä ovista sisälle ja

vaikkapa päivittää omaa ansioluetteloaan tai jutella kesätyömahdollisuuksista ammattilaisen kanssa kahvikupposen äärellä – nuoren täytyy ainoastaan tietää tämän mahdollisuus.

Ohjaamo toimii myös ajankohtaisten asioiden tiedotusfoorumina: Ohjaamopalaveriinhin osallistuu työntekijöitä pienemmistäkin kunnista. Ohjaamo on myös järjestänyt hyviä koulutuksia koko Etelä-Karjalan nuorten parissa toimiville ammattilaisille. Koulutukset ovat olleet ajankohtaisia ja tarpeeseen vastaavia, ja niissä on mahdollistunut myös työntekijöiden verkostoituminen ammattirajojen yli. Nuorille on taatusti tullut tarpeeseen Ohjaamon tarjoamat ilmaiset korttikoulutukset (esim. hygieniapassi tms.), joita on voinut käydä suorittamassa Etelä-Karjalan molemmissa Ohjaamoissa. Koulutusten keskittäminen on varmasti hyvä ja käytännöllinen ajatus, mutta kauimmaisista kunnista on nuorten miltei mahdoton päästä paikalle ilman oman kunnan työntekijän apua – ehkä tulevaisuudessa voisi ajatella yhteiskuljetuksen ratkaisuksi ongelmaan.

Ohjaamon avulla vaikeammin tavoitettavien ammattilaisten palvelut ovat tulleet helpommin saavutettaviksi. Ammatinvalintapsykologin palveluissa on käynyt pienempienkin kuntien nuoria etsivien nuorisotyöntekijöiden kanssa. Myös Ohjaamon toimintana järjestetyt harrastepajat ovat olleet suosittuja – niitä toivottaisiin pieniinkin kuntiin paikan päällä järjestettäväksi kyytiongelmien vuoksi.

Etelä-Karjalan pohjoisen pään kuntien puolesta voinen sanoa, että hyvä, jos Ohjaamo on tullut jäädäkseen. Kiitos.

Etelä-Karjalan työvoiman palvelukeskuksen (TYP) johtaja Antti Ronkainen

” Ohjaamo - Nuorten näköistä palvelua

Ohjaamo on matalan kynnyksen palvelu, jossa nuori saa tukea mm. elämän hallintaan, urasuunnitteluun ja työllistymiseen. Ohjaamon perusajatuksena on koota hajallaan olevat nuorten tarvitsemat palvelut yhteen saman katon alle tai/ja toimivaksi verkostoksi. Nuoren kannalta tärkeää on, että on paikka, jonne voi tulla ”sellaisena kuin on” ja asiassa kuin asiassa, yksin tai vaikka ystävän kanssa. Ohjaamossa nuorta tukee ja auttaa aikuinen, ei virkamies. Nuorta autetaan kokonaisvaltaisesti ja huolehditaan siitä, että nuorelle tarjotaan juuri sitä ohjausta mitä hän tarvitsee.

Ohjaamo-toiminta on todettu kauttaaltaan onnistuneeksi malliksi järjestää nuorten tarvitsemia palveluja. Tästä merkinä, on valtiovalta päättänyt vakinaistaa

Ohjaamotoiminnan. Ohjaamohankkeessa tehty työ on kantanut hedelmää; työ jää elämään hankkeen päättymisen jälkeen.

Ohjaamotoiminta on noteerattu myös maakuntauudistukseen liittyvässä lainsäädännössä. Kasvupalvelulakia koskevassa hallituksen esityksessä pykälän 22 perusteluissa mainitaan Ohjaamo esimerkkinä palvelujen yhteensovittamisessa. Lainsäätäjä on löytänyt konkreettisen esimerkin palvelujen yhteensovittamisesta Ohjaamotoiminnasta. Tämä kertoo jotain siitä, että Ohjaamotoiminta koetaan tärkeäksi lainsäätäjänkin näkökulmasta.

Etelä-Karjalan Ohjaamon tarina on tarina onnistumisesta. Tarina on sisältänyt monenlaisia juonenkäänteitä, uskoa ja epäuskoa tekemiseen, itkua ja naurua. Usean eri organisaation yhteensovittaminen Ohjaamo-konseptiin ei ole ollut helppoa. Hallinnolliset raja-aidat ylittävä yhteistyö on törmännyt joskus hallinnolliseen aitaan ja kun aidan ylitys ei ole ollut mahdollista, niin Ohjaamon väki on mennyt rohkeasti aidasta läpi. Tällaisella ennakkoluulottomalla, innovoivalla ja rohkealla työotteella syntyi uutta, syntyi parempaa tekemistä, syntyi Etelä-Karjalan Ohjaamo.

Etelä-Karjalassa kuntapäättäjien yhteinen huoli on nuoret ja nuorisotyöttömyys. Huoli ei siis tässä yhteydessä tarkoita huolta nuorista yleensä yhteiskunnan jäsenenä, vaan sitä, kuinka eri tilanteissa olevat nuoret saavat tarvitsemiaan palvelua eri puolilla maakuntaa. Palvelutarpeen skaala on laaja neuvonnasta monialaiseen ohjaukseen. Avainkysymys on se, kuinka Ohjaamohankkeessa hyväksi havaittu toiminta onnistutaan vakiinnuttamaan niin, että kaikki eri palveluja tuottavat tahot ovat sitoutuneita toimintaan ja toiminnan kehittämiseen pitkällä aikajänteellä. Toiminnan vakiinnuttaminen on hankkeen päätyttyä ensiarvoisen tärkeää. Mikäli toiminnan vakiinnuttaminen onnistuu, niin emme voi huokaista helpotuksesta ja todeta, että Ohjaamo on valmis. Ohjaamotoimijoiden täytyy pysyä ajanhermolla koko ajan ja kehittää toimintaan siihen suuntaan, mihin esimerkiksi työmarkkinat, koulumaailma ja nuorisokulttuuri kehittyvät. Toiminnan lähtökohtana ovat aina nuorten tarpeet ja ketteryys reagoida muuttuvaan maailmaan. Etelä-Karjalan Ohjaamohanke on osoittanut, että tämänkaltaiseen toimintaan on valmius. Ohjaamolaisilla on halua ja osaamista nähdä, että Ohjaamo on nuoria varten eikä toisinpäin, kuten vanhanaikaisessa hallintokulttuurissa.

Ohjaamotoiminnan oikeutus ei tule laista, hallinnosta tai työntekijöiltä; se tulee nuorilta. Silloin, kun nuorilta saatu palaute on positiivista ja he antavat kouluarvosanaksi yhdeksän, ollaan toiminnassa ns. asiakaslähtöisyyden ytimessä. Nuoren sanoin: ” ne oikeesti kuunteli miuta ja autto eteenpäin, eikä tarvinnu juosta joka paikassa.” Tämän nuoren kommentin siivittämän voidaan sanoa, että Etelä-Karjalan Ohjaamolla on paikkansa maakunnassa, riippumatta siitä, millaisia hallinnollisia myllerryksiä tulevaisuus tuo tullessaan.”

Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen kehittämispäällikkö Ritva Kaikkonen

”Etelä-Karjalan Ohjaamo vahvana verkostona NUORTEN ASIALLA – suuntana valoisa tulevaisuus

Etelä-Karjalan Ohjaamolle Lämmin Kiitos Erinomaisesta, Tuloksellisesta Hanketyöstä!

Eurooppalainen yhteistyö vuosina 2007 - 2015 muodosti Ohjaamo-toimintamallin taustaa ja suuntaviivoja, joita kuvataan julkaisussa ”Suuntaviivoja elinikäisen ohjauksen toimintapolitiikalle ja palvelujärjestelyille (ELGPN, 2016)”.

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 1.9.2010 Elinikäisen ohjauksen yhteistyöryhmän, jonka tehtävänä oli:

- laatia 28.2.2011 mennessä ehdotus kansalliseksi elinikäisen ohjauksen strategiaksi, joka käsittää kaikkien kouluasteiden ja -muotojen sekä työ- ja elinkeinohallinnon ja työelämän tarjoamat tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelut elinikäisen opiskelun ja oppimisen näkökulmasta,*
- laatia ehdotukset elinikäisen ohjauksen strategian toimeenpanemiseksi sekä*
- tukea ja edistää kansallista, alueellista ja paikallista tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelujen kehittämistyötä sekä vahvistaa hallinnonalojen ja eri toimijoiden yhteistyötä.*

Kansallisen Elinikäisen ohjauksen kehittämisen strategiset tavoitteet: 1. Ohjauspalveluja on tasapuolisesti saatavissa ja ne vastaavat yksilön tarpeita, 2. Yksilölliset uranhallintataidot vahvistuvat, 3. Ohjaustyötä tekevillä on tehtävien edellyttämä osaaminen, 4. Ohjauksen laatujärjestelmiä kehitetään ja 5. Ohjaus toimii koordinoituna kokonaisuutena. (Elinikäisen ohjauksen kehittämisen strategiset tavoitteet, Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2011:15).

Rakennerahastokauden 2014 - 2020 käynnistyessä alkoi Ohjaamoiksi nimettyjen palvelupisteiden suunnittelu ja toteutus Euroopan sosiaalirahaston rahoituksen tuella eri puolilla Suomea. Ohjaamo-mallilla on yhtymäkohtansa valtiovarainministeriön vuosina 2015 – 2016 toteutettuun nuorisotakuun kuntakokeiluun. Kuntakokeilun tavoitteena oli kunnan ja TE-hallinnon yhteistyötä tiivistämällä tehostaa nuorten palveluja.

Kaakkois-Suomen ELY -keskus järjesti Kouvolassa ELY-keskuksen 2. krs:n kokoushuoneessa informaatio- ja keskustelutilaisuuden verkostolle ”Kohti Kaakkois-Suomen ohjaamoa” 23.9.2014, jossa käsiteltiin Ohjaamo-toimintaa. Tilaisuuden

tavoitteena oli antaa ajankohtaista tietoa, esitellä hyviä käytäntöjä ja keskustella Kaakkois-Suomen Ohjaamo-malli yhteistyöstä. Tilaisuus oli kaikille kiinnostuneille avoin.

”Ohjaamolla tarkoitetaan alle 30-vuotiaille suunnattua matalan kynnyksen monialaista palvelua, joka edellyttää nuorten parissa työskentelevien toimijoiden tiivistä monialaista yhteistyötä. Ohjaamo-mallissa ovat mm. kunnat, TE-toimisto, Kela, oppilaitokset, kolmas sektori ja muut nuorten parissa työskentelevät toimijat. Myös yritysyhteistyön kytkeminen osaksi Ohjaamo-toimintaa on tärkeää. Tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden lisäksi olennainen osa Ohjaamo-toimintaa ovat sosiaalinen kuntoutus, ryhmätoiminnot ja muut nuorten ohjausta ja elämänhallintaa tukevat toiminnot. Myös nuoret itse ovat aktiivisia toimijoita Ohjaamossa. Ohjaamoilla voi olla monenlaisia ja –mallisia tapoja tuottaa palveluita paikkakunnan/alueen tarpeista ja verkostoista riippuen.”

Kaakkois-Suomen kasvu- ja kilpailukyky on riippuvainen laadukkaasta ohjauksesta

Etelä-Karjalan Ohjaamo kuuluu Etelä-Karjalan ELO-yhteistyöryhmään ja verkostoihin, joka konkreettisen yhteistyön myötä tunnetaan aktiivisena ja systemaattisena yhteistyötahona. Kaakkois-Suomen ELO-toimintasuunnitelman ja strategian keskeisenä tavoitteena on ”yhteistyön tiivistäminen ja toimintojen yhteensovittaminen palvelun parantamiseksi”. ELO-toimintasuunnitelman painopisteet: laadukas monialainen ohjaus, uraohjaus, ohjaamot, siirtymät, yrittäjyyskasvatus, työelämävalmiudet ja yritteliäisyys / yrittäjyys, monikanavaiset TNO-palvelut. Huomioiden mm. maakuntauudistus ja toisen asteen reformi.

Tavoitteina ja toimenpiteinä v. 2017 – 2018:

- Konkreettiset, laadukkaat ohjaustoimenpiteet
- Konkreettiset kansainvälistymistoimenpiteet
- Toimenpiteet yhä systemaattisemman yhteistyön kehittämiseksi oppilaitosten ja elinkeinoyhtiöiden sekä elinkeinoelämän välille.

Vuorovaikutuksellisessa yhteistyössä keskeistä on ”elävä verkostoyhteistyö” tavoitteista suunnitelmiin ja tuloksiin saakka toimien ”Soitan verkostokumppanille” – tyyliin. Yhteistyö on systemaattista, vuoro-vaikutteista ja tuloksellista ”On lupa tehdä” – periaatteella. Viisas verkosto osallistaa kaikki ja toimii ketterästi eri suuntiin seuduilla, alueilla, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti. Esimerkiksi 26.–27.4.2017 ohjaajille ja alle 30-vuotiaille nuorille järjestettiin yhdessä Kaakkois-Suomen Maailmalle!-tilaisuudet yhteistyöjärjestäjäverkoston voimin, johon kuului Ohjaamot, Opetushallituksen Euroguidance, Eurodesk ja Kansainvälistymisen neuvontapalvelut, Allianssin nuorisovaihto, TE-palvelut ja EURES, Kaakkois-Suomen ELY-keskus sekä paikallisia maailmalle lähettäviä tahoja.

Viisaan verkoston vahvuutena on toistensa kunnioittaminen ja kuunteleminen. Yhdessä olemme enemmän; ratkaisuja haetaan yhdessä. Syntyy positiivinen Flow-ilmiö. ESR-hankkeiden toiminnassa jaetaan hyviä käytäntöjä, reflektoidaan ja kehitetään uutta. Koodinoiva Kohtaamo-hanke, valtakunnalliset tilaisuudet ja Ohjaamo-verkostot, alueelliset ELO-yhteistyöryhmät ja valtakunnallinen ELO-yhteistyöryhmä ovat YHDESSÄ muodostaneet vahvan ja tuloksellisen mallin.

Etelä-Karjalan Ohjaamo on tehnyt sitoutuneesti ja monipuolisesti erinomaista työtä hankkeen toimintasuunnitelman mukaisesti. Se on toiminut elinikäisen ohjauksen strategian ja hallitusohjelman tavoitteiden suuntaisesti. Etelä-Karjalan Ohjaamon toiminta on laaja-alaista, koordinoitua toimintaa, monialaista verkostoyhteistyötä huomioiden maakuntauudistuksen palvelurakenteiden kehittämisen järjestäen mm:ssa Kohti Ohjaamoa -tilaisuuksia. Etelä-Karjalan Ohjaamo on toiminut vahvana verkostona NUORTEN ASIALLA mahdollistaen nuorille valoisaa tulevaisuutta. Historiallista on ohjaamojen vakinaistaminen ja se on puolestaan edellyttänyt vahvaa näyttöä tuloksellisesta kehittämisestä.

Hallitusohjelman (2015) tavoitteena on edistää lasten ja nuorten hyvinvointia, ehkäistä syrjäytymistä, vähentää koulutuksen ja työn ulkopuolella olevien nuorten (NEET) määrää ja koulutuksen keskeyttämistä sekä edistää nuorten työllistymistä.

Hallituksen puoliväliriihessä (25.4.2017) päätettiin panostaa yhteistyön, toimintatapojen ja toiminnan vaikuttavuuden parantamiseen. Vakiinnutettiin ohjaamoiden toiminta.

Tehostetaan, selkeytetään ja kootaan yhteen nuorille tarkoitettuja ohjaus-, sosiaali-, terveys, työvoima- ja nuorisopalveluita ja lyhennetään palveluprosessien kestoja. Lisätään julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyötä. Määritellään Ohjaamoiden järjestämisvastuu osana meneillään olevia uudistuksia ja asetetaan ministeriöiden, elinkeinoelämän edustajien ja kolmannen sektorin edustajista koostuva ohjausryhmä ohjaamoiden toiminnan tavoitteellisuuden vahvistamiseksi.

Ohjaamoille valtakunnallinen ohjausryhmä

Työ- ja elinkeinoministeriö on asettanut Ohjaamojen toiminnan vakinaistamiseksi valtakunnallisen ohjausryhmän toimikaudelle 1.10.2017–31.12.2021. Hallitus päätti ohjausryhmän asettamisesta Ohjaamojen toiminnan vakinaistamispäätöksen yhteydessä keväällä 2017. Tarkoituksena on saada ministeriöiden, julkisen sektorin, elinkeinoelämän ja kolmannen sektorin toimijoiden yhteinen ohjausryhmä Ohjaamojen toiminnan tueksi ja tavoitteellisuuden vahvistamiseksi.

Asettamiskirjeessä Ohjausryhmän tehtäviksi on määritelty:

1. Määritellä Ohjaamojen järjestämisvastuu osana SOTE- ja maakuntauudistusta, seurata uudistuksen etenemistä ja tuoda tarvittaessa esiin muutostarpeita Ohjaamo-toiminnan edistämiseksi.
2. Selvittää hallinnonalojen rajapintoja suhteessa Ohjaamojen palvelutehtävään sekä julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin keskinäisen verkostotyön kehittämiseksi.
3. Tunnistaa ja levittää toimivia käytäntöjä monialaisten palvelujen johtamisessa ja organisoinnissa. Uusia käytäntöjä haetaan esim. yritysysteistyössä, psykososiaalisen tuen toteuttamisessa, nuorten asumisen tukemisessa sekä tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelujen verkottumisessa.
4. Seurata ja tukea Kohtaamo-hankkeen johdolla tehtävää verkko-ohjauspalvelun kehittämistä ja juurtumista sekä Ohjaamojen että muiden ohjaustoimijoiden palvelualustaksi.

Ohjausryhmään on nimetty 21 jäsentä ja puheenjohtajana toimii työmarkkinaneuvos Teija Felt työ- ja elinkeinoministeriöstä. Ohjausryhmä voi jatkossa kuulla eri asiantuntijoita ja asettaa alajaostoja työnsä tueksi. Tarvittaessa ohjausryhmä voi myös teettää selvityksiä, joiden kustannuksista vastaa työ- ja elinkeinoministeriö. Ryhmässä on laajasti edustettuna ministeriöt, julkisen ja kolmannen sektorin sekä elinkeinoelämän toimijat. Lisäksi ohjausryhmän tukena toimii sihteeristö, jossa on jäsenet ministeriöistä ja Kohtaamo-hankkeesta. Asettamiskirje ja ryhmän kokoonpano löytyy [tästä](#) linkistä.

5. Pohdinta ja arviointi

Käsillä olevassa luvussa arvioidaan hankkeen toteutumista yleisellä tasolla; millaisia asioita on noussut esiin, mitä tavoitteita ei ole saavutettu, mitkä ovat erityisiä onnistumisia jne.. Luvussa pohditaan myös sitä, mitä asioita Ohjaamo-toiminnan jatkossa tulisi ottaa huomioon.

Hankesuunnitelman mukaan Etelä-Karjalan ohjaamon tavoitteena on siis edistää nuorisotakuun toteutumista. Se tarkoittaa nuorten pääsyn edistämistä koulutukseen, työelämään tai tarvittaessa tukitoimien piiriin. Ohjaamon toimintamalli perustuu nuorille suunnattuun matalankynnyksen palveluohjaukseen. Palvelu toteutetaan laajan toimijaverkoston kesken monialaisena ja moniammatillisena yhteistyönä. Ohjaamon toimintaa ohjaavat nuorten tarpeet, ja käytännön ydintoimintaa ovat henkilökohtainen tiedotus, neuvonta ja ohjaus sekä arjen- ja elämänhallinnan tuki.

Tavoitteiden toteutuminen

Hankkeen toteutunut kohderyhmä koostui pääosin alle 25-vuotiaista henkilöistä. Näiltä osin hankehakemuksen oletukset osuivat kohdalleen. Toisaalta yllätyksenä tuli se, että yli 50-vuotiaita oli roimasti ylitti tavoitetaso. Sukupuolista naisten osuus oli miehiä suurempi sekä asiakaskunnan, että toimivaverkoston osalta. Selittäjiksi sukupuolten välisille eroille pohdittu yhtäältä sitä, että naiset/tytöt ovat yleensäkin aktiivisempia hakemaan itselleen tukea ja apua. Toisaalta Ohjaamo-toimintaan osallistuvien ammattilaistahojen naisvaltaisuutta korostanee se, että esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöistä miltei 90 prosenttia on naisia.

Toiminnallisesti haasteellista oli aikaansaada ”yhteiseen hiileen puhaltava” Ohjaamo-kontekstissa toimiva monialainen verkosto. Kaupunkien nuorisotoimien osallisuus muodostui luontevasti vahvaksi kantavaksi kivijalaksi, mutta muiden kumppaneiden suhtautuminen työntekijäresurssien ohjaamiseen Ohjaamoon oli alkuun varauksellista. Hankkeen edetessä aktiivisuus ja sitoutuminen kuitenkin lisääntyivät, mutta eri

hallinnonalojen asiantuntijoiden vaihtuvuus muodostui silti käytännön kipupisteeksi. Luottamuksen rakentamisessa niin nuoriin kuin myös kanssatoimijoihin edellyttäisi pitkäjänteistä sitoutumista ja yhteisen sosiaalisen todellisuuden rakentamista. Tämä onnistuu vain yhteisen ajan ja toistuvien arjen kokemusten kautta. Joidenkin palvelutuottajatahojen nihkeää ensisuhtautumista selitettiin osaltaan siten, että toimijat pelkäsivät päällekkäisten järjestelmien viidakon syntymistä. Tavoite oli toki toinen: päällekkäisyyksien purkamisessa. Toisaalta myös päällekkäisyyksien purkamistavoite saattoi herättää joissakin tahoissa uhkatuntemuksia liittyen omien prosessien pysyvyyteen. Tyhjentävää vastausta tähän yhteistoiminnan kitkaan ei ole tarjolla, sillä sen osalta ei tehty systemaattista arviointia.

Ratkaisukeskeisyys osoittautui toimintaotteena kiinnostavaksi. Siihen kouluttautumiseen ja sen soveltamiseen sitoutuivat useat kumppanit ja sidosryhmät. Hankesuunnitelman yhtenä tavoitteena oli kehittää varhaisen puuttumisen malli, jota ei kuitenkaan koettu tarpeelliseksi Ohjaamo-toiminnan kannalta.

Maantieteellisesti tarkasteltuna hanke ei onnistunut levittäytymään Ohjaamo-toimintaa suunnitelman mukaisesti koko Etelä-Karjalan alueelle. Eräänä pyrkimyksenä oli rakentaa monitoimijainen verkosto, joka olisi toiminut Ohjaamo-palveluyhdyspintana kaikkien maakunnan kuntien saamiseksi mukaan. Myös liikkuvia toimintamalleja kartoitettiin, ja pohdittiin sähköisten etäpalveluiden (videoyhteydet) toteuttamisvaihtoehdoista. Kuntiin tehtiin sekä Lappeenrannan että Imatran Ohjaamopisteistä käsin vierailuja, kuten koulukiertueita, kesätyöinfoja, pop up -kiertueita. Näiden lisäksi järjestettiin erilaisia ohjaamoinfoja.

Tiedon kerääminen ja sen hyödyntäminen toiminnan ohjaamisessa on osoittautunut pulmalliseksi. Luotettavaa ja käyttökeloista indikaattoritietoa ei juuri ole ollut hyödynnettäväksi. Nuorten monialaisen palveluohjaamisen onnistumisen arvioimiseksi ei ole onnistuttu saamaan käytännössä toimivaa järjestelmää. Tehtävään kaavailtu NT-TYPPI-järjestelmä ei saavuttanut jalkautumista käytäntöihin. Tämä selittyy pitkälti sillä, että eri hallinnonalojen asiantuntijoilla on jo valmiiksi mittava määrä kirjaamisvelvoitteita omiin ammatillisiin järjestelmiinsä. Uuden tietosysteemin käyttöönoton ei mitä ilmeisimmin katsottu edesauttavan riittävästi kumppaneiden ja

sidosryhmätoimijoiden omaa ammatillista ydintoimintaa. NUTI-tilastoista⁴ sai käyttökelpoisia perustietoja Ohjaamo-asiakkaiden asioinneista ja nuorten taustamuuttujista.

Asiakastyytyväisyyskyselyt ja muuta nuorten suorat palautteet tarjosivat tärkeää ja toimijoita motivoivaa tietoa. Motivoivaa siksi, että Ohjaamon saama asiakaspalaute oli kiitettävää tasoa. Nuoret kuvasivat, että he ovat saaneet apua nopeasti ja heidän tarpeisiinsa on pystytty vastaamaan asiakaslähtöisesti Ohjaamon verkostomaisen työskentelymallin kautta. Positiivinen asiakaspalaute antoi voimia ja rohkaisi jatkamaan samaan suuntaan. Kumppaneiden ja sidosryhmien antama palaute ei ollut yksiselitteisen positiivista, hajonta oli suhteellisen suurta. Yhtä kaikki, myös useat ammattilaiset kokivat hyötynensä Ohjaamosta, joka oli heidän mukaan edesauttanut nuorten eteen tehtävän yhteisen työn tiivistymisestä.

Kehittämistarpeita

Kehittämistoiveita ja tarpeita kartoitettiin i) *asiakkailta eli nuorilta*, ii) *Ohjaamotoimijoilta* kuin myös iii) *kumppaneilta ja sidosryhmiltä*. Jo aiemmin mainittiin, että nuoret olivat lähtökohtaisesti saamaansa palveluun erittäin tyytyväisiä.

Nuorilta saatiin kommentteja asiakasraatien ja muunlaisten palautefoorumien kautta. Seuraavassa pari esimerkkejä nuorten kehittämisajatuksista:

”Kehittämistä ois ehkä harrastuspajojen monipuolisuudessa, jotain ideoita oon vissiin kertonut muutamaan kertaan 😊 ja esim. siinä, että k18-ilta ois oikeesti yli 18-vuotiaille.” – Ohjaamo-nuori

” Ohjaamo voisi aueta aikaisemmin ja voisi olla enemmän yli 18v tekemistä: esim. tapahtumia, bändikeikka.” – Ohjaamo-nuori

⁴ Nuorten tieto- ja neuvontatyön tilastointiohjelma

Ohjaamo-toimijoista koostunut asiakasyhdyskuntatiimi pohti Ohjaamo-palveluja, niiden osuvuutta, toteuttamisprosesseja sekä kehittämismahdollisuuksia. Esimerkkejä tiimin kehittämisehdotuksista ovat seuraavat:

- Lisää ryhmiä Ohjaamoon, esim: ammatinvalinnanohjaukseen, uravalmennukseen, työnhaun (CV-klinikka")
- Vähemmän ongelmapainotteisia ryhmiä, myös anonyymi osallistumismahdollisuus tulisi huomioida
- Työelämäkurssit osana opintosuorituksia jo opiskelujen aikana, samalla ohjaamon tunnetuksi tekeminen
- Salliva ryhmätoiminta, haittoja vähentävä työmuoto
- Kuntouttavat ryhmätoiminnot ja arjenhallinta taidot
- Selkeät ja eri nuoriin kohdenetut hoitomallit ja jatkopolut tulisi tehdä näkyviksi. Näissä erityisesti siirtymävaiheet tulisi saada sujumaan kitkatta.
- Lisää tukea nuorille, joilla ei ole voimavaroja päätoimiseen opiskeluun tai opinnot ovat keskeytyneet (perusopetuksen jälkeen). Näissä kuvioissa mukana usein mm. mt-ongelmia, päihteitä tms.
- Matalan kynnyksen kuntouttavat pajat toisivat apua uni-, ruoka-, kello- ja kalenterihaasteisiin eli elämänhallinnan tukemiseen.
- Pajatoimintaan ei pitäisi joutua jonottamaan.
- Ohjaamon roolia olisi hyvä selkeyttää, nuoretkaan eivät ole tietoisia palveluista ja toiminnasta. Palvelut paremmin esille ja helpommin tavoitettavaksi.
- Kehittäminen olisi hyvä olla enemmän maakunnallista, nyt Imatra ja Lpr vaikuttavat olevan ihan erillisiä.
- Ohjaamon ovet tulisi olla auki kaikille nuorille: sitä matala kynnyys tarkoittaa. Ohjaamo ei saa leimautua ongelmanuorten paikaksi
- Palveluita on hyvä olla kehittämässä sekä ruohonjuuritason toimijat että ne, kenellä on valtaa päättää asioista. Nuoria tulisi kuulla vielä enemmän. Palveluiden tulee vastata nuorten tarpeita.

Kumppaneiden ja sidosryhmien ehdotuksissa näkyville nousivat mm. Ohjaamo-pisteissä työskentelevien asiantuntijoiden toimintamahdollisuuksien lisääminen siten, että ne tukevat Ohjaamon epämuodollista toimintakulttuuria ja joustavia matalan kynnyksen toimintaperiaatteita. Esimerkkejä kanssatoimijoiden kehittämispohdinnoista:

”Työntekijöillä valtuuksia tehdä päätöksiä ja lausuntoja yli emo-organisaation linjausten (esim palvelulunjat te-toimistossa)”

”Työntekijöille annetaan aikaa osallistua ohjaamon palaverihin ja kehittämiseen”

”Ei suoritevelvoitetta ohjaamotoiminnassa”

Ohjaamojen tulevaisuus

Ohjaamotoimintaa kehittänyt valtakunnallinen hankekokonaisuus on suuri harvinaisuus siinä mielessä, että toiminnalle on myönnetty budjettiperusteista jatkorahoitusta jo ennen hankkeiden päättymistä. Tuleville neljälle vuodelle suunnattu rahoitus kanavoituu maakuntiin TE-toimistojen kautta. Jatkon ja onnistumisen kannalta olisi ensiarvoisen tärkeää, että Ohjaamo-toimintaan suunnatut varat, siis käytännössä uudet Ohjaamo-työntekijät, integroituisivat aidosti osaksi matalan kynnyksen Ohjaamo-pisteiden muuta toimijakokonaisuutta.

Etelä-Karjalassa kantavina Ohjaamo-tukijalkoina ovat toimineet Lappeenrannan ja Imatran nuorisotoimet. Mainittu perusrakenne on toimiva ja säilynee myös jatkossa. Tärkeää olisi kuitenkin se, että työntekijäresursseja allokoivien eri hallinnonalojen omat intressit eivät nakertaisi nuorten tarpeiden toteuttamiseksi eteen rakennetun matalan kynnyksen monialaisen palvelusysteemin toimivuutta. Tärkeää olisikin se, että uudet henkilöresurssit integroituisivat alusta lähtien kiinteästi Ohjaamo-pisteisiin, että työntekijät identifioisivat itsensä nimenomaan Ohjaamo-toimijoiksi, että ”ohjaamoheimosta” muodostuisi heidän primääri viiteryhmänsä.

Jatkossa tärkeää olisi ratkaista myös se, millä toimintamallilla maakuntamme äärikuntien nuoret saataisiin mahdollisimman yhdenvertaisesti mukaan Ohjaamo-palveluiden piiriin.

Olisi tärkeää, jos jokaisessa kunnassa olisi paikalla jonkinlainen "Ohjaamo-agentti", ihminen, joka voisi kertoa nuorelle palveluista ja pystyisi samalla ohjaamaan nuoren hänen tarvitsemiinsa palveluihin, ryhmiin tms. Lisäksi kunnissa tulisi olla saatavilla jotain kiinteää, fyysistä Ohjaamo-yhdyspintaa, täydennettynä kenties sähköisillä videoyhteyspalveluilla tms.. Kaikissa kunnissa on tilat ja henkilökuntaa nuorisotoimissa; kaikissa kunnissa on myös paikalliset hyvinvointiasemat palveluneuvojineen; myös TE-toimiston ja TYP:n palvelut ovat muodossa tai toisessa saatavilla lähipalveluina jokaisessa maakuntamme kunnassa. Luulisi, että näiden tahojen keskinäisen yhteistyön kautta löydettävissä ratkaisu Ohjaamo-palveluiden saattamiseksi tavalla tai toisella maakuntamme kaikkien nuorten ulottuville.

6. Lopuksi

Hankkeen nyt päättyessä Etelä-Karjalan ohjaamo -hankkeen hankehenkilöstö eli projektipäällikkö, Lappeenrannan ja Imatran ohjaamokoordinaattorit sekä Eksoten kehittäjäkoordinaattori refleктоivat yhteistä hankeretkeään.

Projektipäällikkö Sirpa Räikkönen, Lappeenrannan kaupunki

Olen ehtinyt työskennellä nuorisotyön kentällä kaikkiaan rapiat 29 vuotta eri tehtävissä, kunnes ohjaamo-ajatus antoi kuulua itsestään. Tavallaan monien eri ammattilaisten yhteistä työtä ja tekemistä olen tehnyt aina tuon työurani aikana. Ohjaamoiden toimintamallissa otettiin kuitenkin uusia askelia ja menttiin yhteistyössä ihan uusille leveleille. Kuten johdannossa jo kerroinkin, omanlaista tieto- ja neuvontapalvelua teimme jo nuorten tieto- ja neuvontapiste Verkossa, ja yhteistyö TYP:n ja etsivän työn kanssa oli jo olemassa. Innostuin oitis Ohjaamo - toimintamallista ja sainkin olla tiiviisti mukana niin suunnittelussa kuin itse toteutuksessa koko hakeen ajan. Ohjaamon työskentelyssä haaveena oli päästä yhteistyöstä yhteisen työn tekemiseen. Sitä kohden hankehakemusta alettiin rakentamaan.

Mieliinpainuvimpia hetkiä hankekaudelta on jäänyt se valtaisa kiinnostus ja yhteistyön tekemisen halu eri yhteistyökumppaneiden suunnalta. Nuorisotyön osaajat on otettu merkittävänä osaajina mukaan moniin eri verkostoihin. Ohjaamo on haluttu yhteistyötaho lukuisille eri toimijoille. Aloituvuonna 2015 jopa ähkyyn asti kiersimme koordinaattoreiden kanssa kertomasta ohjaamon toimintaideasta ja myös pyytämässä apuja ohjaamon arjen asiakastyöhön. Meistä oltiin valtavan kiinnostuneita, mutta ohjaamon arki pyöri valtaosiltaan nuorisotoimen oman henkilöstön varassa. Yhteisen työn tekeminen ei heti ollutkaan helppoa. Tärkeimmiksi yhteistyötahoiksi muodostui TE-toimiston eri asiantuntijat ja Eksoten laaja ammattilaisten joukko. Tutuksi tuli myös lukuisat eri järjestöedustajat unohtamatta yritysmaailmaa ja oppilaitoksia.

Ohjaamo -hankkeen ydintoimintoja pohdittiin ja kehitettiin oman hankehenkilöstön kesken. Aloitimme hankkeen Jenna Ahlbergin (Lpr), Marika Vennon (Imatra) ja Hannu Hakaliston (Eksote) kanssa. Keväällä 2016 Marika siirtyi Imatralla nuorisotyön ytimeen vastaavaksi nuoriso-ohjaajaksi ja Hannu jatkoi matkaansa Ekosten sisällä erityisasiantuntijaksi. Uusiksi hanketiimin jäseniksi tulivat Taina Leskinen Imatran ohjaamokoordinaattoriksi ja Timo Suhola Eksoten kehittämiskoordinaattoriksi.

Työ jatkui ja yhteisen työn tekemistä harjoiteltiin tiiviisti. Saimme tukea myös muista ESR- hankkeista, joilla ohjaamotoiminnan tukeminen oli kohteena. Kohtaamon apu koordinoivana ohjaamojen tukihankkeena olikin monessa kohtaa meille avuksi. Tessu-hanke taas sparrasi meitä löytämään oman valon ja kehittämiskohteet omissa ohjaamopisteissä. Kaikki ohjaamotoiminnassa mukana olevat tahot ovat hyvin ammattitaitoisia ja motivoitunutta väkeä. Ilokseni olen havainnut myös ammattilaisten olevan hyvin kehittymissuuntautuneita. Tärkein kohderyhmämme oli alle 30 – vuotiaat nuoret ja heidän tukeminen työelämän, kouluttautumisen ja arjen hallinnan haasteissa. Toisena merkittävänä kohderyhmänä olivat ne ammattilaiset, jotka tekevät töitä näiden nuorten kanssa. Näitä ammattilaisia saimme kunnian kouluttaa lukuisin eri koulutuksin kaikkiaan yli tuhat (1000) henkilötyöpäivää.

Kiitokset sitkeille ja joustaville hanketyöntekijöille, Jenna, Marika, Hannu, Taina ja Timo. Oli ilo ja suuri oppi tehdä töitä kanssanne. Kiitokset myös kaikille esimiehille ja ohjausryhmän jäsenille opastuksesta ja tuesta. Kiitos myös ELY Keski-Suomen rahoitus ja sisältöekspertit Eeva ja Petri.

Ylpeänä voin todeta, että Ohjaamoista ja niiden tärkeimmistä yhteistyötahoista löytyy todelliset ”Nuoruuden Ammattilaiset” – ne joiden kanssa jatkamme yhteisen työn tekemistä - nuorten toiveita kuunnellen.

Meillä Ohjaamossa on ollut tapana kysyä nuorelta ensimmäisenä: *”Mitä siulle kuuluu?”* Sitä tullaan kysymään jatkossakin kahdessa toimipisteessä Lappeenrannassa ja Imatralla.

Vielä lopuksi haluan kiittää kaikkia yhteistyökumppaneita yhteisesti koko hankekauden ajalta. Teitä on ollut lukuisia, ja yhteistyömme jatkukoon. Kiitos!

Ohjaamo-hanke starttasi Etelä-Karjalassa 1.3.2015, jolloin itsekkin aloitin hankkeessa ohjaamokoordinaattorina. Monet tiesivät, että uusi Ohjaamo-hanke alkaa, ja siitä oltiin äärimmäisen kiinnostuneita. Käytimme alussa paljon aikaa Ohjaamo-hankkeesta kertomiseen, sekä mahdollisten yhteistyötahojen tapaamiseen. Tuntui, että kaikki halusivat tehdä Ohjaamon kanssa yhteistyötä. Tunnit tuntuivat loppuvan kesken, niin intensiivistä oli hankkeen aloitus. Ohjaamo-hanke kohtasi myös kriittisiä ajatuksia ja epäuskoa. Jouduimme usein perustelemaan, mitä uutta Ohjaamo toisi. Ohjaamon ydinajatuksena on edistää nuorten kouluttautumista ja työllistymistä, sekä tarjota arjen tukea. Nämä kolme ydinajatusta ovat olleet koko hankkeen ajan esillä ja niihin on pyritty vastaamaan.

Ohjaamo-toiminnalla on ollut useita erilaisia kokeiluja, joita hanke on mahdollistanut, esim. erilaiset nuorten ryhmätoiminnot. Jotkut kokeilut on todettu hyviksi, toisia vielä kehitetään. Pääajatuksena on kuitenkin aina ollut - "kokeillaan". Nuorilta kerätään palautetta säännöllisesti ja kaikki palautteet ovat olleet kiitettäviä. Nuoret kokevat Ohjaamon paikkana, jossa saa olla oma itsensä. Ohjaamot ovat täynnä aitoja kohtaamisia, joissa nuori on itse toimijana. Kiitos nuorille, jotka ovat Ohjaamossa asioineet.

Yhteisen suunnan löytäminen ja Ohjaamon toimintatavan löytyminen ovat tiivistäneet Ohjaamon ideologiaa. Ohjaamo on saanut ympärilleen moniammatillisen tiimin, jonka yhteistyö toimii. Ohjaamon eri toimijoilla on kaikilla sama päämäärä, auttaa nuorta elämässä eteenpäin. Kun kaikki muistetaan puhaltaa tähän yhteen ja yhteiseen hiileen, saadaan nuorten asiat etenemään joustavasti eteenpäin.

Hankekauden aikana olen kohdannut paljon eri ihmisiä, eri lähtökohdista käsin. Nämä kohtaamiset ovat olleet merkittäviä Ohjaamo-toiminnan kannalta. Iso kiitos kaikille mukana olleille. Kiitos hanketiimille, jonka kanssa olemme yhdessä hanketta vieneet eteenpäin. Erityisesti haluan kiittää Ohjaamo Lappeenrannan upeaa joukkoa, joka jaksaa uskoa omaan työhönsä ja kannustaa nuoria eteenpäin elämän aallokoissa. Olette kaikki ihan super-ihmisiä!

Aloitin Etelä-Karjalan Ohjaamo-hankkeessa Imatran ohjaamokoordinaattorina toukokuussa 2016, jolloin Marika Vento siirtyi nuorisopalveluiden lähiesimiestehtäviin. Työn aloitukseen liittyi omat haasteensa, kun hyppäsin reilun vuoden toimineeseen hankkeeseen kesken kauden. Eteen tuli paljon uusia asioita ja toimintatapoja. Kohtasin monia uusia ihmisiä, onneksi myös ennestään tuttuja ihmisiä osui kohdalle. Imatran Ohjaamo oli pyörähtänyt käyntiin puolisen vuotta aiemmin ja siitä oli hyvä jatkaa toiminnan suunnittelua ja kehittämistä eteenpäin.

Nyt on melkein kaksi vuotta kulunut ja aika on mennyt vauhdilla. Kahteen vuoteen on mahtunut paljon asioita: haasteita, ratkaisuja, kokeiluja, onnistumisia, oppimista, yhdessä tekemisen iloa, yhteisen päämäärän etsimistä ja löytämistä sekä paljon muuta. Yhdessä hanketiimin kanssa olemme luotsanneet Ohjaamo-hanketta eteenpäin sillä ajatuksella, että kolmen tavoitteen kärki koulutus, työ sekä arjen tuki nuorille toteutuisi. Nuorilta saadun palautteen mukaan Ohjaamo on onnistunut tukemaan nuoria kyseisissä asioissa ja matalan kynnyksen palvelu on koettu helposti lähestyttäväksi ja sujuvaksi tavaksi hoitaa asioita. Nuorilta saatu palaute on ensiarvoisen tärkeää Ohjaamo-toimintaa suunniteltaessa ja kehittäessä. Palvelun käyttäjiltä saadaan se, tieto onko Ohjaamon palvelua rakennettu oikeaan suuntaan.

Ohjaamon toimintaa on suunniteltu, toteutettu ja kehitetty yhdessä nuorten ja Ohjaamossa toimivien ammattilaisten kanssa. Ohjaamon tarjoama yksilöllinen tuki matalalla kynnyksellä on merkittävää niin nuorelle kuin ammattilaiselle. Ohjaamon monialainen tiimi koostuu eri alojen ammattilaisista, joista jokainen tuo oman osaamisensa yhteisen tavoitteen, nuoren asioiden etenemisen, saavuttamiseksi. Monialainen yhteistyö koetaan tulevaisuuden työtapana, joka mahdollistaa osaamisen ja tiedon jakaminen, josta hyötyy nuoren ohella ammattilainen.

Hankkeen aikana Ohjaamo-toiminta on sivunnut monta eri tahoa ja henkilöä. Joidenkin kanssa yhteistyötä on ollut tiiviimmin kuin toisten, kiitokset kaikille kenen kanssa olen ollut tekemisissä. Haluan kiittää myös hanketiimiä yhteistyöstä, joka on ollut antoisaa ja mukaan on mahtunut monenlaisia käänteitä. On ollut hienoa, että hankkeen aikana

pääsin osaksi Imatran Ohjaamon tiimiä. Suuri kiitos kuuluukin tuolle monialaiselle ja moni-ilmeiselle porukalle, jonka kanssa yhteistyö on sujunut saumattomasti. Teidän kanssanne on ollut mahtavaa työskennellä, jatkakaa samaan malliin. Teette Ohjaamoon tulemisen nuorelle osaltanne helpommaksi ilman turhaa byrokratiaa, mutta silti ammatillisesti.

Kehittäjäkoordinaattori Timo Suhola, Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden keskus (Eksote)

Ohjaamo-hankkeen perustat valettiin heti vuoden 2015 alussa. Hanke sai myönteisen rahoituspäätöksen kyseisen vuoden helmikuun 24. päivänä. Valmisteluvaiheesta kevääseen 2016 saakka hankkeessa toimi Eksoten edustajana eli kehittäjäkoordinaattorina Hannu Hakalisto. Hannun kotikustannuspaikka asettui Eksoten Yhteiskunnallisen osallisuuden palvelujen tulosalueelle. Vuoden 2016 alkupuoliskolla Hannu siirtyi muiden haasteiden pariin, ja allekirjoittanut nimettiin jatkamaan Eksoten kehittäjäkoordinaattorin tehtävissä. Hannu oli tehnyt ansiokasta pohjatyötä, muun muassa laatinut perusteellisia kartoituksia maakuntamme nuorten palvelujen kentän ja sen moninaisen toimijajoukon tarpeista. Hannun laatimat yhteenvedot, kuin myös muu perehdytys toimivat erinomaisena tukena allekirjoittaneen perehtyessä tilanteeseen. Suuret kiitokset siis Hannulle! ☺

”Alku aina vaikeaa” – niin tässäkin. Ohjaamo kokonaisuudessaan oli hakemassa uomaansa ja etsimässä verkostoaan. Tässä vaiheessa uusien toimintamallien evoluutio on aina kovin herkässä vaiheessa. Monitoimijaisen verkostoon kuuluu suuri määrä toimijoita, joilla kullakin on luonnollisesti omat ensisijaiset intressinsä, toimintatapansa ja kulttuurinsa päällimmäisenä. Uuden muuttujan saapuminen vakiintuneeseen systeemiin kokonaisuuteen lisää aina varovaisuutta ja aiheuttaa usein myös pelkoja ja puolustautumista. Tähän liikkuvaan Ohjaamo-junaan hyppääminen kesken hankekauden ei ollut aivan yksinkertaista. Toki sitä jo osasin olettaa. Toisaalta uskoin kokemuksesta, että kun reilu puoli vuotta kuluu, ja saamme synnytettyä selkeän yhteisen näkemyksen jaetusta tavoitteestamme, alkaa yhteistyö kiteytyä ja työn ilo löytyä. Näin kävikin.

Vuoden 2017 aikana asiat kypsyivät siten, että löysimme yhteisen sävelen ja saimme ”homman rullaamaan” – ainakin näin minusta itsestäni tuntui. Tämä tapahtui synkronissa sen kanssa, että myös Ohjaamo-toiminta itsessään kiteytyi käsitteeksi ja nousi positiivisesti julkisuuteen. Lopullisesti pankin räjäytti se, kun koko valtakunnassa saatujen positiivisten palautteiden seurauksena Ohjaamo-toiminnalle myönnettiin budjettirahoitusta vuosille 2018 – 2021.

Retki on ollut antoisa ja opettavainen monellakin tapaa. Suuret kiitokset kärsivällisille kanssatoimijoilleni Sirpalle, Jennalle sekä Tainalle. Työskentely teidän kanssanne on ollut tavoitteellista ja hauskaa. Kiitos myös Kososen Marjalle, kun aikanaan ohjasit minua kohti Ohjaamoa!

Koulu

Duuni

Kämppeä